

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

هامل، متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی - سؤالات -

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال چهارم - شماره ۱۱۱۴

صفحه ۹۷ ۳۷

۱ شنبه ۲۱ آذرماه ۱۳۲۷

میز: سید محمد باشمی

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۶۴۷

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

۱. بقیه صورت مشروح مذاکرات صدویست و دومین
جلسه دوره پانزدهم از صله ۱ تا ۱۲
- آگهی های رسمی ۱۳

مذاکرات مجلس

بقیه جلسه ۱۲۲

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه چهاردهم آذرماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب

- ۱ - تصویب صورت جلسات
- ۲ - بقیه مذاکرات در برنامه دولت
- ۳ - تعطیل جلسه بعنوان تنفس

جلسه دو ساعت و ربع بیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت جلسات

صورت مجلس جلسات قبل توسط آقایان فولادوند و صدرزاده (منشیان) قرائت گردید

آقای مهندس رضوی در مواد ۶ و ۷ برنامه وارد صحبت شدند که قانون مصوب ۲۹ مهر دولت هارا مکلف نموده است حقوق تضییع شده ملت ایران را استیفا و استرداد کنند و پس از توضیحاتی راجع باقدمات دولت وزیر در اجرای این قانون گفتند موضوع بهرین و شیلات و نفت جنوب و مطالبات ایران از دولت شوروی و متفقین بابت راه آهن و تقسیم آب هیرمند و قسمت مربوط بشط العرب صریح ترین و مهم ترین مسائلی بود که در تصویب این قانون مورد نظر مجلس بوده است و بعد با اشاره بشرکت مختلط ایران و روس در شیلات و مدت قرارداد و هواید شرکت و قیمت های مختلفی که مآخذ پرداخت سهم ایران قرار داده اند اعتراض نموده گفتند نمایندگان ایران با این قیمت های بی مأخذ و خنده آور چگونه موافقت کرده اند و اگر اعتراض شده است دولت شوروی چگونه توجه نکرده همچنین نسبت به مد پرداخت ۱۲ تن طلا و هشت میلیون دلار ایران از طرف دولت شوروی بنام ملت ایران ازدولت همسایه کله و اعتراض نمودند و سپس بموضوع نفت جنوب پرداخته گفتند در سال گذشته ۲۱ میلیون تن مواد نفتی از سرمایه ملت ایران بشدت وحدت استخراج قیمت آن از طرف خود شرکت هزار میلیون تومان اعلان شده است ولی در مقابل ۴۰ میلیون لیره منافع خالص شرکت هفت میلیون لیره بیا داده شده و ۱ میلیون

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان: محمدحسین قشقای، حسن اکبر، غضنفری، اورنگ، آقاخان، منصف مسعود ثابتی، شهاب خسروانی، دکتر مصباح زاده، علی و کیلی، گلپادی، اسدی.

آقای عباس اسکندری راجع بیان اعتراض خود هنگام معرفی هیئت دولت و آقای دکتر متین دفتری راجع بیخاها و امر نان و حمل گندم تهران و آقای دکتر طباطبائی در باب داروی سل و اینکه داروی تصویب شده منحصر بیساری سل نیست توضیح و تفسیری دادند و صورت مجلس تصویب شد.

آقای دکتر شفق پیشهاد نمودند مجلس باجتناب از اتلاف وقت از مباحثه در اطراف برنامه دولت خودداری کند چون این رویه از دوره پنجم معمول شده و برنامه ها تا کنون مکرر گردیده و هیچیک لباس عمل نیوشیده است.

پنجاه و پنج دقیقه بظهر روز سه شنبه دوم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل و صورت جلسه پیش قرائت گردید
اسامی قائمین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است،

غائبین با اجازه - آقایان: کفائی، حامری رحیمیان، اخوان، قوامی، ملک پور، بهار، نصرت الله اسکندری، لیتوانی.

غائبین بی اجازه - آقایان: آشتیانی زاده حاذقی، دادور، قبادیان، تولیت، کامل، ماکومی ابوالقاسم بهجانی، امیر تیمور، دکتر عبده، آصف، ناصری، مبین اسفندیاری، صفا امامی صاحب دیوانی.

دیر آمدگان با اجازه - آقایان: گلپادی، دکتر بائی، دکتر اعتبار، دکتر طباطبائی.

همین بقیه مذاکرات مشروح یکصد و بیست و دومین جلسه از یازدهمین دوره قانونگذاری

امارة تند نویسی و تحریر صورت مجلس

لیره مالیات از این بابت بدولت انگلیس پرداخت گردیده همچنین با اشاره بحدود ۱۰ و ۱۱ امتیازنامه و شلیک حق الامتياز و بنده ماده ۱۰ و ترقی قیمت نفت در دنیا و واردات شرکت نفت که صد هزار تن پیش از کل واردات کشور بوده گفتند علاوه بر تخصیص هواپیمای ایران شرکت باید ۲۵۰ میلیون تومان فقط بابت گمرک واردات خود بپردازد که خود را از پرداخت آن معاف کرده است و نیز نسبت بماده دوازده و استفاده از مواد نفتی که طبق آخرین طریقه و متد علمی و عملی باید استخراج شود و مقدار گازی که خارج میگردد قدرت تأمین سوخت غالب شهر های ایران را دارد و تلف میشود شرحی بیان داشتند و در ماده ۱۶ موضوع کار گران تبه ایران اشاره نمودند که کلیه مشاغل حساس علمی و فنی و استخدامی شرکت در دست همال غیر ایرانی است و بالاخره چنین استنتاج کردند که در اجرای قانون ۲۹ مهر باید اقدام جدی و فوری بعمل آید و در صورت لزوم این قرار داد لغو شود و در تأیید بیانات خود بامتیاز نفت فیلیپین و کویت استشهاد نمودند که هر تن بکلیه حق الامتياز دریافت می دارند و کشور و نوزولاً ۶۱ در صد درآمد نفت خود را اضافه کرده است همچنین منظور دولت ایران را از اصلاح قرارداد داری تشریح نموده گفتند اکنون بکلی نتیجه معکوس گرفته میشود بملاوه ۳۳ سال هم تمدید شده است که ملت ایران این تمدید را هرگز نپذیرفته و نمیپذیرد و اضافه نمودند که دارائی شرکت تاکنون از نفت و سرمایه ملت ایران چهار میلیون دلار رسیده است و باید بانجام و اتفاق و تعقیب جدی حقوق از دست رفته مملکت استیفا شود در باب حمل نفت و خرابی راهها و صرف بودجه اسفالت در جاده های غیر لازم و گرانی نفت در کرمان و خساراتی که از اختلاف قیمت نفت بساکنین شهرستانها وارد میشود نیز شرحی بیان داشتند.

دو این موقع آقای عباس اسکندری پیشنهاد نمودند که برای بحث در برنامه دولت صبح و عصر مجلس تشکیل و تکلیف دولت زودتر معلوم شود و اقلیت نیز بتواند مطالب خود را بیان کند.

یکساعت بعد از ظهر مجلس بعنوان تنفس خانه یافت و صبح روز چهارشنبه محول گردید.

۵ دقیقه بظهر روز چهارشنبه هم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل شد

اسامی غائبین جلسه روز چهارشنبه سوم آذر ماه ۲۷ غائبین با اجازه - آقایان : کفائی - عامری حسن اکبر - سلطانی - اورنگ - اخوان - رحیمیان - منصف - دکتر طباطبائی - افخمی - قوامی - ملک پور نبوی - بهار - شهاب خسروانی - لبقوانی - تقی زاده - دکتر امینی - صاحب دیوانی

غائبین بی اجازه - آقایان : آشتیانی زاده - حاذقی - دادور - قبادیان - تولیت - کامل ما کوئی - ابوالقاسم بهبهانی - امیر تیمور - دکتر عبده - آصف - ناصری - امین اسفندیاری - گلبدای - صفامامی

آقای مهندس رضوی در تعقیب بیانات جلسه پیش توضیحی راجع بلزوم مدیریت عامل ایرانی در شرکت شیلات داده و رسیدگی بحسابهای گذشته شرکت نفت جنوب را سرماً لازم شمرده تا منافع حقیقی ملت ایران معلوم و بقیمت آزاد طلا در باقیات شود ضمناً نمایندگان مجلس هم امکانگستار از مطالب قرارداد پرسش نمودند

که آیا تجدید قرار داد داری در شرایط هادی بعمل آمده و در شرایط آزاد عمل شده است؟ سپس بوضع خوزستان و خرابی آن و واضرار افراد در قبول کارهای سنگین و دریافت مزد قلیل و تعصبات شرکت بکار گران اشاره نموده در باب توزیع نفت در تهران و لزوم تکثیر پمپهای فروش نفت و بنزین و ساختن اسکله جدید در بندر عباس و تسهیل فروش مواد نفتی در کرمان کسالی ۲ میلیون تومان بقدرای این استان تحویل می شود شرح مفصلي بیان و تأکید نمودند که چون با همین شرایط عواید ایران لا اقل باید بجای ۷ میلیون ۳۰ میلیون لیره باشد مأمورین ایرانی دخیل در امور نفت باید بدانند که ملت ایران اینها را مسئول خسارتهای خود مینماید و بعد خطاب با آقای نخست وزیر و وزیران امور خارجه و دارائی گفتند در چنین موقع مساعد دنیا از حقوق ایران باید دفاع کنند و از پشتیبانی تمام ملت ایران برخوردار شوند والا گران فرصت بین المللی از دست برود آنچه گناهی است که تاریخ هرگز نخواهد بخشید سپس راجع باستتار سیاستهای مربوط بمنافع خارجی ها گفتند پوشیدن حقایق موجب زیان ملت ایران است و با ترک این سرپوشیها خادمین مملکت از طرف تمام ملت تقویت میشوند و بالاخره تنها جبران خسارات گذشته اینست که بهترین شرایط عادلانه برای ملت ایران تحصیل شود

سپس آقای مهندس رضوی در موضوع صنایع و معادن و سکوت برنامه در این قسمت و نداشتن وزیر مسئول و رویه بانک صنعتی توضیحاتی داده گفتند فقط وضع کارخانجات بعد ممکن اصلاح شده ولی برای احیای صنایع و بهره برداری کامل کافی نیست و دولتها نباید در این دستگاهها اعمال نفوذ کنند و باید آنها را برای استفاده ملت ایران نگاهدارند همچنین بسکوت برنامه در باب ارز اشاره نموده گفتند وضع ارز روشن نیست و فقط بکسانی داده می شود که بتوانند سوه استفاده کنند و نیز در باب انحصار پنبه و قماش و انحصارهای دیگر و اختیاراتی که وزارت دارائی در تهیه مایحتاج مردم دارد و ترک انحصارهایی که نافع بحال عموم بوده با بیان شرح و وصف مسوولی گفتند دولتها از ملت ایران می گیرند و بدیگران میدهند در حالی که آنها مسئول امور هستند و هر حسن و قبح و سود و زیانی که صورت پذیر گردد مربوط بدولت است و دولتها حق ندارند تصمیمات خود را از منافع ملت جدا بگیرند

یکساعت و ربع بعد از ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و بصبح شنبه محول گردید

۳ ربع بظهر روز شنبه چهارم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

اسامی غائبین شنبه چهارم آذر ماه ۲۷ غائبین با اجازه - آقایان : کفائی - شادلو - رحیمیان - اورنگ - اخوان - افخمی - قوامی - بهار - لبقوانی - صاحب دیوانی

غائبین بی اجازه - آقایان : آشتیانی زاده - حاذقی - دادور - قبادیان - تولیت - کامل ما کوئی - ابوالقاسم بهبهانی - امیر تیمور - دکتر عبده - آصف - ناصری - امین اسفندیاری - گلبدای - صفامامی

آقای مهندس رضوی در تعقیب بیانات جلسه پیش توضیحی راجع بلزوم مدیریت عامل ایرانی در شرکت شیلات داده و رسیدگی بحسابهای گذشته شرکت نفت جنوب را سرماً لازم شمرده تا منافع حقیقی ملت ایران معلوم و بقیمت آزاد طلا در باقیات شود ضمناً نمایندگان مجلس هم امکانگستار از مطالب قرارداد پرسش نمودند

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : محمد حسین قشقائی - دکتر اعتبار - آقاخان بهتار - نراقی - محمد علی - مسعودی - مهندس هدایت - مسعود تابتی - شهاب خسروانی - نیک پور - دکتر امینی - قهرمان - گلبدای - خوئی - اسدی - کهید

آقای مهندس رضوی در دنباله بیانات خود در باب مطلبی کنسنت با آقای و کبلی بیان کرده بودند توضیحی دادند و بعد از جمله مجمع ملل متفق ارقامی راجع باخذ قیمت نسبت بسال ۱۹۳۷ قرائت کردند که در انگلستان و آمریکا کمتر از یک برابر و در مصر و هندوستان کمتر از ۳ برابر و در ترکیه بیشتر از ۳ برابر ترقی کرده ولی در کشور ایران هشت برابر ذکر شده است در حالی که قسمت اعظم مایحتاج زندگی در ایران تا پنجاه برابر هم ترقی کرده و این نتیجه حسن تدبیر و علاقه و فعالیت و تصدیان امور اقتصادی کشور بوده است که اکنون در وضع معاش توده های بزرگ ایرانی تهیه يك لقمه نان در حکم یافتن گوهر شبنجراغ است سپس با توضیحاتی از وضع صدور پروانه های ارز از طرف دولتها گفتند باید ارز بدون اختلاف قیمت آزاد و مشخص باشد که هر کس بتواند خریداری کند تعیین سهمیه واردات نیز لازم نیست زیرا بامشکلاتی که در طریق سیر امور اقتصادی مملکت بوجود آورده اند نیروی هر گونه جنبش و حرکتی از افراد فعال سلب شده است و بعد با اشاره باسایشگاه مسولین و کثرت مسلول در تهران و شهرستانها اضافه نمودند نتیجه تدبیر و فعالیتهای اقتصادی دولتهاست که این مسولین را بوجود آورده و دستگاه گدا سازی یا گدا نوازی چه منتهی بر مردم دارد سپس با شرحی از جریان سرباز گیری و مشقات دوره سربازی و وضع رفعت بارخانه خدمت آنها خطاب به آقای وزیر جنگ اظهار داشتند اگر قدرت انجام وظیفه و استفاده از قوانین مملکت ندارند چرا در این دستگاه شرکت می کنند و بعد موضوع طاق نصرت فتح خوزستان و طاقهای نصرت بازگشت اعلیحضرت از سفر اروپا و تشریح جریان ایجاد کاروان حج و همکاری با شرکتها که برای چابول افراد بی اطلاع و عاشق انجام فریض دینی ایجاد شده بود و خساراتی که در نتیجه بملکت وارد گردید و اعطاء نشان و تشویق افراد غیر صالح بتفصیل ایراد و اعتراض نموده گفتند این نیز معلوم همین دستگاههای سیاسی و اقتصادی است که افراد صحیح العمل هم مجبور بمتابعیت از گردش آن هستند و خواه و ناخواه در ردیف موجبین ملت و معلول این دستگاهها بشمار می آیند و معتقد بودند که این دستگاهها را باید بکسانی سپرد که در تأمین منافع مملکت و آسایش ملت قدرت انجام وظیفه داشته باشند سپس در باب کاشت و برداشت تریاک و متادین آن و ترویج فحاشی و تحمیل مایطباتی با فراد ضعیف و معتمد شرعی مسوولی بیان داشته اظهار عقیده نمودند که با قصد خدمت بمملکت و علاج متادین باید با اصول علمی و وسائل مؤثر متوسل شد و در طی چند سال بیان بیماری خانمانسوز خانه داد و در نقاط تریاک خیز نیز بقدری که ممکن است صادر شود زراعت کرد و بهر حال دست فاجعه ای را راباید قطع کرد

آقای دکتر بقائی پیشنهاد نمودند جلسه بعنوان تنفس ختم و بصبح شنبه تشکیل شود و یکساعت و نیم

بعد از ظهر بدین ترتیب مجلس خانه یافت

پنجاه دقیقه بظهر روز شنبه ششم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

اسامی غائبین جلسه روز شنبه ششم آذر ماه ۲۷ غائبین با اجازه - آقایان : محمد حسین قشقائی - جعفر کفائی - شادلو - عامری - رحیمیان - اورنگ - اخوان - اقبال - قوامی - بهار - لبقوانی - نیک پور - دکتر امینی - صاحب دیوانی

غائبین بی اجازه - آقایان : آشتیانی زاده - حاذقی - دادور - قبادیان - تولیت - کامل ما کوئی - ابوالقاسم بهبهانی - نراقی - سزاوار - امیر تیمور - ملک پور - دکتر عبده - آصف - ناصری - امین اسفندیاری - گلبدای - صفامامی - کهید

آقای مهندس رضوی در تعقیب بیانات جلسه پیش با اشاره بدولت گذشته که بنام دربار و مقام سلطنت سوه استفاده کرده در باب تریاک گفتند دوست میلیون تومان یعنی معادل ثلث بودجه کشور در سال از فحاشی تریاک بدست چند نفر ممدود استفاده میشود در حالی که دولت و اداره انحصار باید یکی از خریداران بوده و فروش تریاک آزاد باشد و ضمن این موضوع بوضع مستخدمین دولت و لزوم تفکک بین شاغلین مورد نیاز و آمادگان بخدمت و تأمین حقوق کافی برای کارمندان صحیح العمل عطف سخن نموده گفتند با تدابیر لازم در تهیه وسایل آسایش مستخدمین طوری باید با ایشان رفتار کنند که از طریق درستی و وظیفه شناسی منحرف نشوند آنکه با اختلاس مبالغه تنگتری از بودجه دولت و اخذی کثیری از مردم فقیر الیکوردز و اثبات آن در دیوان کیفریه پیش نهاد وزیر دادگستری از طرف اعلیحضرت همایونی عفو شوند بدیهی است وقتی بدزد ها نشان داده شود این قبیل افراد هم باید عفو شوند سپس بوضع وزارت امور خارجه پرداخته اظهار نمودند احترام متقابل با همسایگان که یکی از مواد برنامه دولت است تاکنون عملی نشده و مأمورین وزارت امور خارجه که حافظ حیثیت دولت و حقوق اتباع مملکت است در ممالک خارجه بوظیفه خود عمل نمیکند چنان که در روم و استانبول و بیروت مأمورین وزارت خارجه صلاحیت و لیاقت نمایندگی نداشتند و دست بمیلیاتی زده اند که ابراز آن شرم آور است و بعد با اشاره بدسته بندیهای همین قبیل مأمورین گفتند در وزارت خارجه سدی مقابل مأمورین جوان و وظیفه شناس کشور کشیده شده است يك ساعت بعد از ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و بصبح یکشنبه ۳ ساعت بظهر محول گردید

یکساعت و ربع بظهر روز یکشنبه هفتم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

اسامی غائبین جلسه روز یکشنبه هفتم آذر ماه ۱۳۲۷ غائبین با اجازه - آقایان : کفائی - شادلو - امینی - سلطانی - رحیمیان - اورنگ - اخوان - سزاوار - قوامی - بهار - ملک - لبقوانی - دکتر امینی

غائبین بی اجازه - آقایان : آشتیانی زاده - دادور - قبادیان - تولیت - کامل ما کوئی - بهبهانی - امیر تیمور - دکتر عبده - آصف - ملک پور - ناصری - امین اسفندیاری - گلبدای - صفامامی

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : محمد

حسین قشقائی - بیات - عامری - زنگنه - آقاخان بهتار - منصف - نراقی - فرامرزی - محمد علی مسعودی - مسعود تابتی - شهاب خسروانی - نیک پور - مشایشی - قهرمان - خوئی - اسدی - صاحب دیوانی

آقای مهندس رضوی بان توضیحی راجع اداره ثبت اسناد نامه رئیس آن اداره را بتمام ریاست تقدیم داشتند و در خصوص وزارت امور خارجه و گزارشی که ذکر کرده بودند تذکری دادند و نسبت بیرونده دیوان کیفر و تقاضای عفو مجرم سابق الذکر تصریح نمودند که پیشنهاد از طرف آقای مافی وزیر وقت دادگستری بوده سپس در موضوع نان بیان داشتند که آرد خوب گندم وسیله استفاده معدودی است و مواد غیر ما کول آن با هزار مشقت خوراک فقرا را مملکت و بعد راجع بحوزه بندی های قفسن حمل گندم و خرید غله بقیمت ارزان از زراعیان سوه استفاده های مأمورین و فاجان چپها شرحی اعتراض نموده بوضع جغرافیائی و اهمیت محلی استان کرمان و فقر اهالی آن استان از تعصبات مأمورین دولت توضیحی در باب کاندیدی حوزه سیرجان پرداخته گفتند دولت باید بلعاط ایجاد وسایل آسایش اهالی و حیات معلولین برای معاودت استاندار کرمان فراهم نماید و با استاندار صلاحیت دار دیگری انتخاب کند سپس نسبت بعملیات شرکت فرش با توضیحاتی اعتراض نموده گفتند عمال این شرکت اسباب فقر و مشقت قالی بافان کرمان شده اند و تاکنون يك کارگاه قالی بافی هم در کرمان تأسیس نکرده اند و بعد در باب برنامه هفت ساله با حفظ آرزو های مردم مملکت هنگام ایجاد راه آهن و کارخانجات و تأسیس صنایع و بهره برداری از معادن تعریف مشروحی از وضع راه آهن و نتایج بهره برداری از آن بالاخص در جنگ اخیر نموده بوضع کارخانجات و رویه صاحبان آنها و منافع کثیری که از کیسه مردم فقیر کشور برده اند پرداخته گفتند بجای آنکه موجب رفاه و آسایش هموطنان خود شوند اسباب فقر و فلاکت آنها شده اند سپس بدعوت هیئت های امریکائی و نتیجه مطالعات آنها اشاره نمودند که برای اجرای برنامه احتیاجی بمششار خارجی نیست و برنامه باید از صورت کاملاً امریکائی خارج شود والا جز میلیونها خسارت و قرض نتیجه دیگری نخواهد داشت و تا دستگاه دولت اصلاح نشود مفید فائده ای نخواهد بود همچنین در موضوع تنزل قیمت ربال و ترقی لیره از ۶۸ به ۱۴۰ ربال و نتیجه این عمل دکتر مشرف نفیسی در مسوقی که باید طلا های خارجی بازار های کشور را برکنند اعتراض نموده گفتند که در نتیجه این اقدام نان و جان اهالی ایران را بفشار جهادند و در خانه بیانات خود با اعتراض بعملیات اداره املاک و اگداری گفتند اثریه عظیم پادشاه مملکت را بطور خصوصی بین اشخاص تقسیم کردند و نیز گفتند که در باب سر رشته داری و دادرس ارتش و وضع کارگران و اوضاع مطبوعات و وخامت اوضاع فرهنگی مطالبی دارند که فعلاً از بیان آن صرف نظر میکنند و بالاخره از کلیه گفتار خود چنین استنتاج نمودند که اعمال تدبیر و قدرت و لیاقت دولت در سیاست داخلی و اصلاح امور اقتصادی نشانه آن خواهد بود که منافع کشور در مقابل خارجه اینها صیانت شود و بحساب شیلات و شرکت نفت جنوب رسیدگی کامل بعمل آید و خسارات وارده جبران گردد

همچنین وسعت دائره عملیات شرکت محدود شود و تصریح نمودند که حداکثر مدت قرارداد را ملت ایران همان قرار داد داری میداند و بعد خطاب با آقایان نمایندگان گفتند هیچکاری صورت پذیر نیست مگر آنکه مجلس بخواهد و در اجرای آن بایداری کند تا علانات شود که مدافع حقوق حقه ایران هستیم و این منوط بتصدیم نمایندگان و قضاوت ملت ایران است

آقای بانامقلیچ اظهار نمودند من از کسانی که دفاع میکنم احتیاجی بایشان ندارم و آقای مهندس رضوی باذکر مطالبی مطالبی نباید خرابیهای يك قرن را از دولت فملی بخواهند و ضمن بیانات خود بحیثیت بعضی حمله کنند

درین موقع چون هده برای مذاکره کافی نبود ۳ ربع بعد از ظهر مجلس بتنفس خانه یافت و بصبح شنبه محول گردید

یکساعت بظهر روز سه شنبه نهم آذر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

اسامی غائبین روز سه شنبه نهم آذر ماه ۲۷ غائبین با اجازه - آقایان : کفائی - شادلو - امینی - سلطانی - اورنگ - اخوان - سزاوار - قوامی - بهار - ملک - لبقوانی - عدل اسفندیاری - کهید - رحیمیان

غائبین بی اجازه - آقایان : آشتیانی زاده - قبادیان - تولیت - کامل ما کوئی - بهبهانی - امیر تیمور - ملک پور - دکتر عبده - آصف - ناصری - امین اسفندیاری - گلبدای - صفامامی

دیر آمدگان با اجازه آقایان : دادور - دکتر طباطبائی - رضوی - بهادری - امامی اهری

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : محمد حسین قشقائی - بیات - حسن اکبر - دکتر اعتبار - آقاخان منصف - نراقی - مهندس هدایت - شریعت زاده - تابتی - خوئی - اسدی - صاحب دیوانی

آقای بانامقلیچ با اشاره بر رؤس مطالبی که آقای مهندس رضوی با ذکر اسامی اشخاص بیان کرده کردند گفتند اینها همه مربوط به نفت است و سپس بوقایع آذر بایجان و گیلان و مازندران و نقاط دیگر مملکت اشاره کرده بیان داشتند خدای ایران ما را معجز آسا از این مهلکه نجات داد درین موقع بین آقایان فرامرزی و بانامقلیچ مذاکراتی بیان آمد و در نتیجه اشاره آقای بانامقلیچ بیانات آقای مهندس رضوی مربوط بامور ارتش و عدم تطبیق آن با بیان صریح ایشان آقای رئیس صندلی خود را ترک کردند و جلسه تعطیل شد و مجدداً ده دقیقه بظهر تشکیل گردید

آقای بانامقلیچ اظهار داشتند که من آنچه نقل کردم همان طور شنیده بودم و آقای رئیس بیان نمودند که شما در اشتباه بودید و اکنون از آقایان نمایندگان تقاضا میکنم باتوانائی تحمل شنیدن مطالب یکدیگر آزادی بیان را حفظ کنند و بگذازند مجلس مظهر آزادی افکار و عقاید ملت باشد

آقای بانامقلیچ گفتند آقای مهندس رضوی احساساتی هستیم ولی اشتباهاتی کرده اند و یا تحت تأثیر افکار مغرضین قرار گرفته اند از جمله اینکه خدمات افسران ارتش را بی ارزش قلمداد نمودند باید بودجه وزارت جنگ را تکمیل کرد تا اگر نواقص

هم باشد رفع شود و اضافه نمودند که هائیر ایران نیز همه وطن پرست هستند و در مقابل متجاسرین مقاومت کردند، اکنون نیز افسران و افراد ارتش دوزمراهی مملکت مشغول فداکاری هستند و اظهار عقیده نمودند که بیامی بعنوان حسن نظر مجلس با افسران ارتش فرستاده شود و بدانند که خدمات آنها قابل تقدیر است سپس با اشاره به بیانات آقای مهندس رضوی گفتند نقشه هائی در پس پرده بوده است و نسبت بآنچه آقای مهندس رضوی در باب شرکت نفت گفتند چنین اظهار عقیده نمودند که شرکت میخواهد بعنوان پرداخت سالی چند میلیون اضافه بتواند از گازهای نفت برای سوخت شهر ستانها منافع بیشتری برداشت کند و ضمن بیانات خود بچنگ طبقاتی اشاره کردند که نباید معرک آن شده و هر گاه تصمیم بتقسیم اراضی اتخاذ شود شخصاً اراضی خود را که بساحت مملکت سوسس میباشد بپان میکنند.

سه ربع بعد از ظهر مجلس خاتمه یافت و بروز پنجشنبه ساعت ۹ صبح معول گردید.

دوساعت ونیم بطهر روز شنبه سیزدهم آذر مجلس بریاست آقای رضاحکمت تشکیل گردید اسامی غائبین روز سه شنبه سیزدهم آذر ماه ۲۷ غائبین با اجازه آقایان جعفر کفائی - معین زاده - رحیمیان - اخوان - قوامی - بهار - شهاب خسروانی - علی اکبر ملکی - دکتر مصباح زاده - لبقوانی - صاحبیوانی

غائبین بی اجازه - آقایان: آشتیانی زاده - قبادیان - تولیت - کامل ماگویی - ابوالقاسم بهبهانی - امیر تیمور - دکتر عبده - آصف ملک پور ناصر الدین ناصری - یحیی اسفندیاری - صفا امامی - رستم گیو آقای باتمانقلیج با اشاره به بیانات آقای مهندس رضوی راجع بانتهاب سصد و سی هزار دلار ارز مربوط بخرید تراکتور گفتند آقایان فراموشی مهندس رضوی و ذلت رسمی داده اند که بچریان خرید و فروش تراکتور ها رسیدگی کنند و آنرا بمقام ریاست تقدیم کردند در قسمت املاک مازندران نیز سهم ورته سردار کبیر و سیهسالار را خریداری کرده اند در قسمت نفت نیز بیان نمودند که آرزوی ملت ایران اداره و استخراج نفت است بدست دولت و معتقد بودند که حقوق ایران در تمدید قرارداد تصحیح شده و وقتی با و گذار خواهد شد که دیگر چیزی از آن باقی نمانده باشد و دولت باید لایحه تقدیم مجلس کند که هر فرد ایرانی بتواند در هر نقطه از مملکت با سرمایه ایرانی هر گونه معدنی را استخراج و بهره برداری کند و ضمنی از منافع آن را بدولت تسلیم نماید و در قرار داد شیلات نیز اگر منافع مملکت تأمین نشد پیشنهاد افلاک آرا بمجلس تقدیم نماید و البته در انجام این دو منظور بزرگ دولت باید فرصت کافی داشته باشد و موضوع بحرین نیز دولت باید اقدام سریع بعمل آورد و در قسمت تریاک معتقد بودند که ۳ میلیون جمعیت سالم بهتر از صد میلیون تریاکی است و کشت تریاک نیز قبل از نادرشاه در ایران معمول بوده و نسبت بده میلیون دلار خرید لوازم راه آهن گفتند اکنون که دولت امریکا برای تمام ممالک خریدار موافقت کرده است باید پس گرفته شود و نیز اظهار نظر نمودند که بجای خرید اتومبیل باید ضمن اجرای برنامه هفت ساله کارخانه اتومبیل سازی دائر شود

و در مصرف قندو شکر نیز باید صرفه جوئی بعمل آید و آنچه در داخل مملکت بعمل میاید قناعت نمود همچنین واردات اجناس خارجی بمملکت موقوف شود و کارخانه چینی های متعددی مجازات شوند و در باب اوضاع محلی آذربایجان و نواقص اساسی شهرهای اردبیل و اطراف آن از دولت تقاضای ارسال دارو و جلو گیری از تعدی مأمورین و همچنین پرداخت یکصد هزار لیره برای کارخانه برق بکارخانه ششم بافاردبیل نمودند و در خانه بیانات خود معتقد بودند بر نامه هفت ساله باید بدست هیئت ثابتی که برفع کشور و مراقبت مجلس انجام وظیفه کند اجرا شود.

چهار دقیقه بطهر نفس داده شد و مجدداً یک ربع بطهر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید و آقای وکیل با عطف به بیانات آقای مهندس رضوی راجع بشرکت های دولتی و انحصار آهن و خدمات شرکت مرکزی در کار انحصار قندو اجرای قرارداد های تجاری با دولت شوروی و بیاناتیکه معروف علیهات و منافع شرکتها بوده شرحی بیان داشتند و تاکید نمودند که گفتار آقایان در مسائل مربوط بعفظ مصالح کشور و تقویت آزادی داری ارزش قابل تقدیری است زیرا جان و مال و حیثیت هر فرد بشر باید محفوظ باشد.

راجع بکارخانجات دولت نیز با مقایسه سرمایه و هزینه و درآمد آنها با کارخانجات غیر دولتی گفتند نتیجه فعالیت افراد در تقویت بنیه اقتصادی کشور بیشتر و مؤثر تر بوده است و بالاخره در مقابل دنیای با قدرت باید با قوت عقل و تدبیر و اخلاق منافع مملکت را تأمین کرد.

آقای فرامرزی در پاسخ بیانات آقای باتمانقلیج گفتند گفتن آنچه ایجاد ناخوشنودکامی کند اگر ممنوع شود نشانه سلب آزادی است و اگر بگویند و اهانت شده شود خلاف حقیقت و بی انصافی است و ایشان هیچگاه بتجارت فحش نداده اند بلکه از نظر جریان آزاد تجارت در ولایات و وقوع فقر و پریشانی عمومی تجار مقوی بنیه اقتصادی مملکت را همیشه تقویت کرده اند ولی در برابر دریافت ۳۴۰ هزار ارز اعتراض و انتقاد نموده اند که یک میلیون و پانصد هزار تومان از حقوق عمومی بکسبه يك فرد رفته و از همین طرق است که مملکت گدا میشود و سپس در موضوع تقاضای شرکت آبیاری فارس و احاله متصدیان ارز بشرکت آسودان همچنین دسته بندی اشخاص در راه یافتن بدستگاه دولت و حصر منافع عمومی با افراد مخصوص شرحی ایراد و تاکید نمودند که هر کس از مملکت را بعهده ممدودی بدهد و کسانی که بخصوصیت از ارز مملکت استفاده کنند مشمول گفته ها و نوشته های ایشان هستند مانند کسانی که املاک دولت را از مردم خریداری میکنند و همین وسایل بساحت خلك سوسس ملك بدست میآورند و بعددوقال اشاره آقای باتمانقلیج نسبت باظهارات آقای مهندس رضوی راجع به ارتش گفتند کسانی برضد ارتش هستند که نمیخواهند کسی راجع بافسران دزد صحبت کند آقای مهندس رضوی در قسمت وقایع شهریور ۲۰ با عطف به بیانات خود گفتند دولتین روس و انگلیس مملکت ایران را افعال سکرند و قبل از اینکه به نخست وزیر ما اخطار و اعلام کرده باشند

مشغول حمله و پیشروی بودند و ایراد من از آنچه بود که نخست وزیر و وزیر خارجه وقت باید با مراقبت لازم قبلاً تصمیم خود را اتخاذ کرده باشند و راجع به بیانات آقای وکیل قبلی قسمتهای مربوطه را از صورت مذاکرات خود فرائض نموده گفتند نباید حقایق را تحریف و مستور کرد همچنین قسمتهای مربوط بشرکت نفت را از صورت مذاکرات خود فرائض کرده گفتند برای من شمال و جنوب در مقابل حفظ منافع مملکت یکی است و نیز گفتند باعلیحضرت محمدرضا شاه بهلوی که احترامات معنوی در قلوب همه دارند مقصود اشاره با احترامات دروفا بود که برای سوء استفاده از قدرت ملی ایشان بعمل میاید و نسبت به تشکیلات دفاعی و افسران شریف مملکت احترام میکنم ولی بعضی را از آن جدا میدانم و تصریح میکنم که نمیتوانند بمعنی امروزی يك هنگ را برای مدافعه بصحرایرند.

آقای مهندس رضوی در خانه بیانات خود با اشاره بنامه یکی از کارمندان دولت و تقدیم آن بمقام ملت ایران منته بدست اجانب قرار گیرد و بفرموده اعلیحضرت مایونی حد اقل معاش و مسکن و فرهنگ را داشته باشند باید راه خود را بکلی تغییر دهد و الا مشغول حوادث آینده کشور خواهیم بود.

یکساعت و ۲۰ دقیقه بعد از ظهر مجلس خاتمه یافت و بسبب روز یکشنبه معول گردید.

رئیس - آقای حاذقی نسبت بصورت مجلس اعتراضی دارید؟

حاذقی - من دو تذکر در صورت جلسه دارم تذکر اولی این بود که جلسه سه شنبه گذشته که مجلس شورای ملی تعطیل شد مقام ریاست اعلام فرمودند که جلسه بعد روز پنجشنبه ساعت ۹ تشکیل میشود و تا نه ونیم میانیم و اگر اکثریت نشد میرویم و آن روز چون وقتی جلسه تشکیل شد اکثریت نشد، این در صورت مجلس هیچ قید نشده است که هفتاد نفر از نمایندگان حاضر بودند و چون شش نفر دیگر نیامده اند جلسه تشکیل نشد و همچنین امروز چند دقیقه بمناسبت این پیش آمدی که شده است جلسه تأخیر افتاد که استدعا میشود همان تصمیم مقام ریاست همیشه بموقع اجرا گذاشته شود تا جلسات همیشه بین نه ونیم تشکیل شود این يك تذکر، تذکر دیگر اینکه از دوم آذر ما تا آذر که صورت جلسه فرائض شد مراجز وغائبین بی اجازه نوشته بودند و حال آنکه مقام ریاست محترم مجلس نیز مستحضرنه که من قبلاً دو ماه درخواست اجازه سکرده بودم برای کارهای حوزه انتخابی خود که بعد از ششم مهر ماه کتباً اطلاع دادم که برای این سفر حج استفاده میکنم و درست در ششم ماه آذر هم بود که به مجلس حاضر شدم بنابراین هیچ غیبت بدون اجازه ای نموده است و با اجازه بوده است.

سزاوار - گزارش مأمورینتان را هم بفرمائید.

حاذقی - چشم اگر اجازه بفرمائید.

رئیس - آقای دکتر شفق

دکتر شفق - بنده میترسم از آرزوهائی که بنده در مجلس جزو آرزوهای دیگر داشته ام و بان نخواهم رسید یکی موضوع خلاصه نوشتن باشد و حجت نظر بوده بین آقایان نمایندگان که صورت

جلسه اینجا خلاصه نوشته شود خلاصه نوشتن معنیش این است که مطلب مهم و مطالب نماینده در آنجا گفته شود و ترك نشود و تحریف هم نشود نهایت زواید را حذف کند این موضوع بخصوص مطالبی که خودش خلاصه است یعنی دو سه جمله است بایستی محدود شود یعنی اگر يك نماینده ای يك پیشنهاد داده است که دو جمله است آنها را که دیگر نباشد ترك کرد بنده در ابتدای این جلسه های اخیر پیشنهادی داده ام پیشنهاد بنده این بود که برای اجتناب از اتلاف وقت پیشنهاد میکنم مجلس بحث در باب برنامه دولت را که در نظامنامه هم نداریم فقط يك بهمتی است منظور نکنند و سریمناً تکلیف دولت را تعیین کنند در آنجا این جمله را نوشته اند که فلانکس گفت که مجلس نباید اتلاف وقت بکند من نمیدانم اگر کسی بعداً این مطلب را بخواهد چه خواهد فهمید آخر باید بمطلب اشاره شود که منظور چه بود و الا بدون رعایت منظور نماینده این صورت مجلس فقط يك تشریفاتی میشود و فایده ای ندارد.

رئیس - صحیح است، اصلاح میشود، این نظر شما وارد است، آقای مهندس رضوی نسبت بصورت مجلس؟

مهندس رضوی - بنده چند تذکر کوچک دارم.

رئیس - اتفاقاً آقای دکتر شفق این تذکر شده که در اطراف برنامه خودداری بشود برای اتلاف وقت، مخصوصاً نوشته که برای جلوگیری از اتلاف وقت از مباحث در اطراف برنامه خودداری شود و بدستم استرداد کردند.

مهندس رضوی - این يك صورت جلسه مفصل مشروحه است که برای چندین روز مذاکره میباشد خود بنده توقع نداشتم که تا این اندازه هم اداره تهنویسی توانسته باشد خلاصه داده باشد.

در حال از این خلاصه بنده متشکرم و از اناره تند نویسی هم برای اینکه متن گفتار بنده را نقل نموده اند کمال تشکر را دارم. چیزی که هست دوسه نکته لازم بوده که اگر نمیگفتم ممکن بود بعد سه تغییر شود یکی اینکه راجع بسرمایه شرکت نفت جنوب اینجا نوشته است یک میلیون در صورتیکه صحت از بیلیارد بوده است عرض کردم که ۴ بیلیارد دلار یا يك بیلیارد تروت از شکم زمینهای ایران بردانند و بصورت شرکتها مختلف در آورده اند (دکتر شفق - بیلیارد نفرمائید بایلیون است یا بیلیارد، ما بیلیارد نداریم) بله درست است، چون بیلیون نوشته شده اینجا بنابراین بیلیون نیست و بیلیون است این قسمت اول، قسمت دوم که بازر عرایض من نتهها در صورت جلسه خلاصه، بلکه در ذهن اغلب آقایان و در خارج هامداً همیشه تحریف میشود اینستکه مکرر گفته میشود بنده گفته ام که چند نفر افسر نداریم که بتوانند صلیبات جنگی بکنند و حال آنکه بنده گفته ام نفر و بعداً که در روز تصریح کردم، سه نفر افسر ارشد که بیستار باشند نداریم که بتوانند بصحرای جنگ بروند و البته افسرهای دزد را هم در ذهن خود استثناء کردم چون يك هنگ را بدست افسر دزد نمی توانم بسیرم.

کاشا و ز صدر - آقایان بجزور نیستند این حرفها

را نگویند مگر شما اختیار مجلس را دارید؟ (همه نمایندگان) - (زنگ رئیس)

رئیس - اگر چیزی از قلم افتاده است اینجا ذکر کنید.

مهندس رضوی - اینجا از قلم افتاده است.

رئیس - گفته شد که این صورت مختصر مجلس است.

مهندس رضوی - مطلب دیگر اینست که باگله گذاری های آقایان بنده تغییر عقیده نخواهم داد - عرض کنم که بنده مکرر اینجا گفته ام که بنده طرفم هیچ يك از آقایان نمایندگان که اینجا هستند نبوده و حتی دولت مخصوص آقای ساعد هم نبود و حتی چند دفعه استدعا کردم که بمن عرایض بنده توجه بشود و جواب منطق بامنتطق داده شود یعنی تقاضای بنده این بود برای این استفاده هائی که من کردم از این تریبون از این کرسی ملت ایران برای بیان يك حقایق در جواب بنده هم باتوجه برابری که من کرده ام جواب بدهند، اینجا نکته ای بود که بسیار حساس است و هم در آینده مذاکرات مؤثر است اینقسمت را استدعا می کنم توجه بفرمائید دیگر عرضی ندارم ولی از دستگاه رادیو کشور هم جداً گله مند هستم و این مطلب را عرضی گذارم برای بعد.

رئیس - آقای سزاوار نسبت بصورت مجلس نظری دارید؟

سزاوار - بلی، در جلسات پیش آقای مهندس رضوی ضمن فرمایشاتی که اینجا فرمودند یکی راجع به بودجه وزارت راه اعتراضی داشتم یکی هم راجع به راه سازه بهران بود (صحیح است) و عقیده شان این بود که بایستی راه بندر عباس به جیرفت را ساخت (مهندس رضوی - جیرفت خیر کرمان) ولی راه سازه به تهران ضرورت ندارد، بنده تصور میکنم که اگر قدری دقت کرده باشند این فرمایششان دور از انصاف است، زیرا اگر بتاریخ مراجعه فرموده بودند در زمان هخامنشی ها این راه بنام راه ری و همدان معروف است (صحیح است) در کتاب تذکرسره که بنظر بنده يك نفر پروفیسور روسی بایکوف نوشته است، در آنجا نوشته است که این راه ری و همدان از سوابق ایام بوده است مضافاً اینکه این راه هم از نظر عمران و آبادی که سبب پارچه ده در مسیر این راه قرار گرفته است و هم از جنبه اقتصادی و هم از نظر نظامی قابل اهمیت فوق العاده ای است (صحیح است) زیرا اگر از نظر نظامی آقایان توجه فرموده باشند در این قرن اخیر که در بیست و سی سال یکی هم چند سال - سه سال قبل از این وقتی قزوين اشغال شد بکلی راه غرب بهران مسدود شد در صورتیکه اگر راه تهران بساوه و از ساوه بهمدان باز بود ما میتوانستیم هم از نظر نظامی استفاده کنیم و هم از نظر اقتصادی بر مرکز خواربار برسانیم (صحیح است) مضافاً اینکه آقای مهندس رضوی همینطور که بیند رهاس توجه دارند بنده میگویم در بندر عباس هم راهها باید ساخته باشد راه ساوه هم باید ساخته شود انشاءالله کشور ما بتواند با این سرمایه ای که

در اختیار دارد و با آن منابعی که ایشان اشاره کردند بتواند هم راه ارازا اصلاح و هم اسفالت بکند (مهندس رضوی - انشاءالله) این یگانه ا بدواری ماست ولی مردمان بدبختی هستند در مسیر این راه، همین راهی که آقا اعتراض کردند، این راه حالا خوابیده است دولت مبالغ کلی خرج کرده و با اینکه مبالغ کلی خرج کرده این راه اگر اصسال یعنی يك زمستان سختی بشود و اگر اصسال يك اقاماتی دولت نکند که بپلهای این راه را ببندد يك مبلغ کلی که دولت از خزانه این ملت برای این راه خرج کرده از بین میرود (صحیح است) بنده تقاضایم اینست که دولت ترتیبی بدهد زود تر این راه ساخته شود و شاید کشور بشود.

رئیس - بیانات آقای سزاوار بیانات خوبی بود ولی هیچ مربوط بصورتجلسه نبود (یکی از نمایندگان - اصلاً ربطی باین نداشت) بله، آقای رضوی بفرمائید.

رضوی شیرازی - عرضی ندارم.

رئیس - آقای باتمانقلیج در صورت مجلس حرفی دارید؟

باتمانقلیج - بنده از ۱۰۹ استفاده میکنم.

رئیس - دیگر نظری نیست بصورت مجلس؟ (گفته شد - خیر) چون عده برای تصویب صورت جلسات پیش کافی نیست بعداً تصویب می شود. آقای وکیل شما از ۱۰۹ میخواهید استفاده کنید بفرمائید ولی خواهش می کنم امروز مختصر باشد.

معمدده و اوندی - بنابراین برنامه دولت باین ترتیب از دستور خارج می شود.

علی وکیل - اولاً از آقایان نمایندگان محترم معذرت میخواهم که برای دفعه دوم چند دقیقه دیگر وقت ایشان را میکشم و تصور می کنم خیلی مختصر باشد و از آقای مهندس رضوی هم تشکر می کنم که بمن فرصت دادند که چند مطلب دیگر عرض کنم ایشان اظهار میدارند که تمام مطالب باید روی منطق و حساب باشد منم قبول دارم. ایشان میفرمایند اینجا پشت تریبون که من بنام ملت ایران حرف میزنم منم میخواهم اینحرف را بزنم ولی من و ایشان مجاز نیستیم که اینحرف را بگوئیم (مهندس رضوی - صحیح است) ملت ایران ۱۵ میلیون است بنده و جنابمالی با ۲۵ - ۳۰ هزار رأی اینجا آمده ام (مهندس رضوی - شما شاید ولی بنده خیر) وقتی شما صحبت کردید من گوش دادم خواهش دارم شما هم توجه فرمائید و حالا من مطابق قانون و بموجب قانونی که اجازه داده و وکیل شدم بنام نمایندگان حرف میزنم ولی نمیتوانم بنام ۵ میلیون کسی که ۴ میلیون آذربایجانی و ۴ میلیون خراسانی است حرف بزنم عرض کردم که حرف غیر از حقیقت است، من عرض می کنم يك حرفهائی میآئیم در مجلس میکوئیم تمام آقایان نمایندگان توجه فرموده قضاوت میکنند اگر دوست و بشفق ملت و مملکت بود قبول میکنند و اگر بشفق مملکت نبود باشتباهی که از اول اشتباه بوده اتراف میکنیم، حضرتعالی چهار روز اینجا حرف زدید قسمتی از مطالب شما خیلی مفید بود من اب و دهاتان را بیوسم بهترین حرف را زدید آیا ممکن نیست ضمن آنها اشتباه کرده باشید؟ (مهندس رضوی -

چرا ممکنست (اگر اشتباه کرده باشید پس اعتراف کنید من راجع با اشتباهات شما حرف میزنم جناب عالی راجع بنفت اینجا صحبت کردید منم راجع به آن مطالب حقیقی جناب عالی که مربوط بنفت بود میتوانم یک هفته در قسمت نفت اینجا حرف بزنم . کشوری که ۲۲ میلیون تن نفت از زمین آن استخراج می شود زندگیش این نیست . من این را عرض کنم (صحیح است) تمام دهات ایران باید جاده آسفالت داشته باشد ، تمام ایرانها باید از این نفت انومیل داشته باشند (صحیح است)

مهندس رضوی - قبل از انومیل باید نان داشته باشند

سزاوار - همه گرسنه و برهنه هستند

وکیل - اگر وضع این جامعه را جناب عالی می بینید همه این آقایان مانند شما بوده هستند اشخاصی که از حضرت تعالی و بنده بیشتر متأثر میشوند (صحیح است) من این اعتراف را میکنم من صبح که از خانه بیرون می آیم هر چه که می بینم برای من درد است و تأثر آورده نفر اینجا تند نویسنده نشسته اند نباید بنشینند و تا ماشین باید بگذارند اینجا این حرف های من و شما را ضبط بکنند ، اینها هر کدام باید دارای يك مزرعه يك کامیون يك اتوموبیل يك رادیو و یخچال و همه چیز باشند (صحیح است) چهل نفر اینجا نفر پیشخدمت در مجلس هست پیشخدمت یعنی چه؟ برای من چای بیار در حالی که باید خودم بروم بیارم . اینجا باید تمام زندگی خوب داشته باشند . خانواده شان خودشان رادیو شان ، تلفن شان ، انومیل شان بهداشتن ، اینها را من هم تصدیق میکنم اما مواضع و احوال با اجازه نمیده ، ما باید بروی زمان با اتفاق با همکاری با همراعی با دوستی با اتحاد با مهربانی این کارها را انجام دهیم (صحیح است) آقای مهندس رضوی بنده تا زمانی که وارد مجلس بشوم شما را نمی شناختم ، شما هم مرا نمی شناختید .

مهندس رضوی - نه خیر من هم جناب عالی را نمی شناختم

وکیل - چرا با اعتبار نامه من مخالفت کردید؟

مهندس رضوی - همین دلایل

وکیل - همین دلایل؟ قبول دارم ، **مهندس رضوی** - فقط خدا را شاهد

میگیرم .

وکیل - اجازه بدهید من با اعتبار نامه شما مخالفت نمیکنم من شما را دوست دارم تمام مهندسين را دوست دارم میخواهم همه تان ترقی نموده در زندگی بلند بشوید و منزلت نکنید اجازه بدهید اولاً این نکته را بشما بگویم من درد نیاز هیچکس ترس و ملاحظه ندارم جز از خدا خدا مرا خلق کرده و خدا مرا زنده کرده و فردا هم نمیدانم هستم یا نیستم احدی نمیتواند زندگانی مرا بهم بزند مگر مشیت الهی (صحیح است) احسنت از پشت این تریبون مرا پائین آورده سلب مصونیت کردند مشیت الهی بود دوباره مرا اینجا آورده و امروز حرف بزنم همین آقای قائم مقام الملک را صبح گفتند بردند اعدام کردند ، من برایشان ، شدم در زندان يك روز کوشش کردم بيك وسیله ایشان را دیدم خوشحال

شدم خداوند را شکر کردم . من رشارا خداوند اینجا آورده فرور و تکبر نباید داشته باشیم (صحیح است) اگر حقاً یا تصادفاً بر طبق قوانین کشور امروز من و شما اینجا میتوانیم حرف بزنیم جز مصلحت مملکت جز مصلحت جامعه ماحق نداریم اینجا حرف بزنیم ، باید شب بنشینیم مطالعه بکنیم فکر بکنیم تدبیر داشته باشیم بیائیم اینجا حرف بزنیم (احسنت) اجازه بدهید من هر وقت اشتباه کرده باشم کردم کوتا اعتراف میکنم رهنم رهنم میخواهم آقای مهندس رضوی مملکت سوتیس يك مملکتی است يك کسی و چندم ایران است . چهار میلیون جمعیت دارد دو جنک بین المللی در اطراف این مملکت شد . یعنی اطرافش ۴ دولت قوی میلیونها سرباز بجان همدیگر افتادند ۵ سال هر جنک طول کشید ، يك طیاره از آسمان او نتوانست رد بشود . تصور می کنید از چی بود از اخلاق و اداره داخلی مملکت . ما هر چه داریم از خودمان است ، خودمان را باید اصلاح کنیم چرا مملکت ما میدان جنک شد ، در کنار بودیم برای این که ما خودمان دشمن را کشیدیم به این مملکت (صحیح است) ما خودمان فکر نکردیم . پس بیائید دست بهم بدهیم و بجای اینکه وقت خودمان را ضایع کنیم . بدو انتها کمک بکنیم . بنا بر این هر چه هست از خودمانست

مهندس رضوی - حالا همین دولت حکمک بکنید

وکیل - در دنیا بهر فردی بهر جامعه می و هر ملتی يك زمانی يك لحظه مناسب و مفید از جلوی می گذرد اگر هوشیار شد و توانست و استفاده کرد از آن فرصت میتواند سعادت خودش برسد . خدا بایران چند دفعه فرصت داده ولی از آن فرصت ها استفاده ننموده است اوضاع دنیا امروز خیلی خراب است باید هوشیار و با فکر بود و مطالعه زیاد نمود ، ما باید از اوضاع دنیا امروز استفاده کنیم عوض عجله باید با تدبیر و فکر جلو برویم نه اینکه بیائیم دو پشت این تریبون اشخاص کاری و غیر کاری و خدمتگزاران را بد نامشان بکنیم . بنده رویام این است که قسمت خوب و مفید هر کاری را پیش بگیرم دو نفر کاسبی می کنند می آیند دو تا دکان باز میکنند یکی در دکان خود تریاک و قمار میفروشد یکی در دکان خود شیرینی می فروشد ، هر دو هم پول در می آورند ، من میخواهم شیرینی فروش باشم . نمی خواهم مشروب فروش باشم . یعنی من می خواهم خادمین این مملکت را معرفی کنم نه مقصرین را من مقصرین را می خواهم اصلاح کنم و این دو تا با هم فرق دارد ، به بنده بگوئید سفسطه می کند بنده در تمام عمرم کله سفسطه را بزبان نیاورده ام نمی دانم سفسطه را باتای مؤلف مینویسند و باتای منقوط ، بنده این کلاه را اول دفعه که فرمودید حفظ کردم رفتم از آقای تقی زاده منی اصلی آن را پرسیدم . آقای مهندس رضوی بنده در پشت این تریبون مفرور نیستم دوره اول يك یادگار دارم آقای تقی زاده است همه مردم اند همه رفته اند همه ما يك جان داریم همه مردم آخرشان مرك است ، جز خیر و صلاح نباید مطالبی بگوئیم جناب عالی دیروز اینجا فرمودید . من میدانم يك مطلب را برای من روشن بکنید . جناب عالی میخواهد انحصار باشد یا نباشد؟

مهندس رضوی - الان من می آمم توضیح می دهم **وکیل** - يك وقت می گوئید انحصار نباشد از آن طرف می گوئید که تمام امورات دست دولت باشد خود این انحصار است

مکی - این ماده ۱۰۹ نیست آقای **وکیل** - من هر اعتراضی را که با ۱۰۹

بفرمائید دیگر جواب نخواهم داد **رئیس** - آقای وکیل نطق تان را کوتاه بفرمائید .

اقبال - بگذارید صحبت بکنند **رئیس** - صحبت نیست آقای باید مطابق نظامنامه باشد . بنده دیگر بسایر آقایان اجازه نخواهم داد .

وکیل - بنده چند دقیقه اجازه میخواهم و میگویم در کارخانه های ملی ما ۵۰ هزار کارگر کار میکند . یعنی به ۵۰ هزار نفر از ۴ تومان تا ۲۰ تومان مزد روزانه داده میشود در این مملکت یعنی حد متوسط را که بگیرد ۱۰ تومان روزی ۵۰۰ هزار تومان باین افرادی که کار ندارند پول داده میشود (صحیح است) ما خودمان فکر نکردیم . پس بیائید این را با يك کله حرف یا با دو تا بیان با يك جمله متزلزل کردن این عده را بیکار کردن است . ما که صنعتی نشده ایم اگر بخواهیم کار درست ملت باشد تروت منایش را باید ترجمه کرد . تروت منایش اینست که کشور تکان بخورد . فعالیت نماید یعنی امور مردم بچرخد تروت ما وقت است ، عمر است ، آفتاب است زمین است . اسکناس کفایتی ندارد اسکناس را بگذارید توی جیبتان تا فروب تکان ندهید فایده ندارد . وقتی بریدید چیزی خریدید آن وقت قیمت دارد . یعنی نتیجه گرفته اید آن صاحب چیز دارای يك چیزی است باید آنرا خرید و او هم از دیگری که کار بچیران بیفتد

رئیس - اینکه راجع بماده ۱۰۹ نیست . در حدود ماده باید صحبت بکنید

وکیل - بنده بیش از ده دقیقه صحبت نمیکنم **رئیس** - آخر در حدود ماده باید صحبت بکنید **وکیل** - اجازه بدهید جناب رئیس آقای مهندس رضوی تمام مذاکرات قبلی خودشان را در اینجا تکرار کرد بنام ماده ۱۰۹

مهندس رضوی - تعریف کرده بودند الان هم دارید تعریف میکنید

رئیس - بفرمائید **وکیل** - توجیه بفرمائید بهر ارض من ، من حقیقت را میگویم .

مهندس رضوی - حقیقت نیست حقیقت بیچارگی مردم است

وکیل - من میخواهم حقیقت را بشما بگویم حقیقت اینست صبح که پاشه ایم يك اصلاحی کرده و باتای منقوط ، بنده این کلاه را اول دفعه که فرمودید حفظ کردم رفتم از آقای تقی زاده منی اصلی آن را پرسیدم . آقای مهندس رضوی بنده در پشت این تریبون مفرور نیستم دوره اول يك یادگار دارم آقای تقی زاده است همه مردم اند همه رفته اند همه ما يك جان داریم همه مردم آخرشان مرك است ، جز خیر و صلاح نباید مطالبی بگوئیم جناب عالی دیروز اینجا فرمودید . من میدانم يك مطلب را برای من روشن بکنید . جناب عالی میخواهد انحصار باشد یا نباشد؟

مهندس رضوی - حقیقت نیست حقیقت بیچارگی مردم است

وکیل - من میخواهم حقیقت را بشما بگویم حقیقت اینست صبح که پاشه ایم يك اصلاحی کرده و باتای منقوط ، بنده این کلاه را اول دفعه که فرمودید حفظ کردم رفتم از آقای تقی زاده منی اصلی آن را پرسیدم . آقای مهندس رضوی بنده در پشت این تریبون مفرور نیستم دوره اول يك یادگار دارم آقای تقی زاده است همه مردم اند همه رفته اند همه ما يك جان داریم همه مردم آخرشان مرك است ، جز خیر و صلاح نباید مطالبی بگوئیم جناب عالی دیروز اینجا فرمودید . من میدانم يك مطلب را برای من روشن بکنید . جناب عالی میخواهد انحصار باشد یا نباشد؟

مهندس رضوی - حقیقت نیست حقیقت بیچارگی مردم است **وکیل** - من میخواهم حقیقت را بشما بگویم حقیقت اینست صبح که پاشه ایم يك اصلاحی کرده و باتای منقوط ، بنده این کلاه را اول دفعه که فرمودید حفظ کردم رفتم از آقای تقی زاده منی اصلی آن را پرسیدم . آقای مهندس رضوی بنده در پشت این تریبون مفرور نیستم دوره اول يك یادگار دارم آقای تقی زاده است همه مردم اند همه رفته اند همه ما يك جان داریم همه مردم آخرشان مرك است ، جز خیر و صلاح نباید مطالبی بگوئیم جناب عالی دیروز اینجا فرمودید . من میدانم يك مطلب را برای من روشن بکنید . جناب عالی میخواهد انحصار باشد یا نباشد؟

مصرفاً یکی از اعضای وزارت دادگستری خلیل میری و سایر آقایان ۵۲۶ نفر را آزاد کردیم یعنی ۲۵۰۰ نفر از اینقرار ۵۰۰ مائله را سعادتمند کردیم . **مهندس رضوی** - آقای وکیل ۱۴ میلیون مصرف کننده مملکت را آزاد کنید **رئیس** - آقای مهندس رضوی من مجبورم بشما اظهار بکنم .

وکیل - آقای مهندس شما این مملکت را به بدبختی میرید خوشبختی و رفاهیت با فکر و فعالیت باید بدست آید نه با حرف تصور میکنم اظهارات شما اشتراکی است من دیگر حرف نمیزنم .

رئیس - آقای مهندس ماده ۱۰۹ قرائت میشود هیچکدام آقایان استفاده از این ماده نمیتوانند بکنند ۷ نفر اجازه خواسته اند ، برای ماده ۱۰۹ بنده با موافقت آقایان اجازه نمیدهم ماده قرائت بکنید برای اینکه روی ماده ۱۰۹ صحبت نمیکنند ، سه استفاده میکنند .

(ماده ۱۰۹ شرح زیر قرائت شد) ماده ۱۰۹ - اگر در ضمن مباحثات و نطق انزوا و تهمتی بیکی از نمایندگان زده شود یا عقیده و اظهار او برخلاف واقع جلوه داده شود و نماینده مذکور برای تبرئه و رفع اشتباه اجازه نطق بخواهد بدون رعایت نوبت اجازه داده خواهد شد .

رئیس - اینجا آقای با تامل قرائت آقای وکیل - آقای مهندس رضوی و آقای هاری اجازه خواسته اند .

حاذقی - مخالفم . **قبادیان** - بنده دو کلمه عرض دارم فوری بخواستم عرض بکنم .

رئیس - ماده ۱۰۹ را مجلس موافقت کرد چون آقایان همینطور که حرف میزنند باز یکی دیگر اجازه میخواهد ، بیانه برای بعد در جلسه آینده نوبت آقایان محفوظ خواهد بود .

با تامل قرائت - ۱۰۹ بنده محفوظ است ؟ **رئیس** - بله ، پیشنهاد کفایت مذاکرات شده است قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی ، کفایت مذاکرات راجع به برنامه دولت را پیشنهاد میکنم **رئیس** - آقای دکتر متین دفتری

دکتر متین دفتری - خواهش میکنم آقایان توجه بفرمایند مخصوصاً از جناب آقای نخست وزیر استدعا میکنم توجه بفرمایند . بنده اگر پیشنهاد کفایت مذاکرات دادم نمیخواستم حق اختصاصی آقای حاذقی را قاصب بکنم چون همیشه این پیشنهاد حق اختصاصی ایشان بود (حاذقی - خیلی متشکرم) و باید عرض کنم خدمت آقایان که از طرف فرا کسیون هم هیچ مأموریتی ندارم و این ابتکار خود بنده است (حاذقی - ابتکار خودی است) فقط يك مطالب اصولی و ضروری دارم و میخواهم بناسبت کفایت مذاکرات عرض آقایان برسانم و کاملاً هم مناسب دارد از موضوع پیشنهاد خارج نمیشوم و خیلی هم مختصر سعی میکنم که مطالب را عرض آقایان برسانم و از آقایان هم استدعا میکنم که چند دقیقه توجه بفرمایند يك فکری برای این مملکت بکنیم و از آقای نخست وزیر و همکارانشان هم خواهش میکنم که توجه بفرمایند بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات که دادم نه برای اینست که حق نطق را از نمایندگان سلب کنم ، نه برای اینکه دولت حاضر را

از اعتراض مخالفین خلاص نمایم ، بلکه برای اینکه عمل و رویه مجلس در این دوره پانزدهم مجلس را تا اندازه ای در انتظار ضعیف کرده است و گناه پیشرفت نکردن کارها و اوضاع اسف انگیز امروز مملکت را ، همه را بگردن مجلس می اندازند (صحیح است) چند دولت تاکنون باین مجلس معرفی شده ، برنامه های براق ، فزاینده بدون قصد انشاء تقدیم مجلس کرده اند و در مقابل آن از طرف ماها با عنوان موافق و مخالف نطقهای بلخ ایراد شده است و بالاخره بدون اینکه متعهد که دولت باشد و متعهد که مجلس یا ملت است معلوم شود تادر موقع معینی پس از انتضاء وقت کافی بتوان در صورت تخلف مواخذه و باز خواست کرد دولت رأی اعتماد بگیرد بلا فاصله بجای اینکه لایحه دولت طرح و اصلاحات ضروری تصویب شود وقت مجلس را استیضاحهای احياناً با موقع اغفال میکنند دولت فرسوده میشود و کنار میرود بدون اینکه معلوم شود چه کرده است ؟ کار خوب کرده است یا کار بد ؟ هیچگونه حساب و مواصاحتی در بین نیست (صحیح است) و بالنتیجه امروز که بیش از دو ثلث عمر مجلس گذشته تمام تکالیف اساسی ما بلا اجرا مانده ، بودجه کشور ما معوق ، جلوی چشم ما مالیاتهای غیر قانونی را میگیرند (صحیح است) و حرمت قوانین با اغراض مجلس هتک میشود (صحیح است) از طرف دیگر زندگانی مردم روز بروز سخت تر و ناگوار تر میشود هزینه زندگی مطابق آمار های رسمی بانك ملی امسال بیش از ۶ برابر آخرین سال قبل از جنک ترقی کرده در صورتی که در سال ۱۳۲۵ یعنی اولین سال بعد از جنک کمتر از ۵ برابر قبل از جنک بوده و در این دو سه سال بجای اینکه تدریجاً تنزل کند و بحالت قبل از جنک برگردد ترقی میکند و مردم در زیر بار فشار گرانی جانشان بلبلان میرسد (صحیح است) و ما دلبران را خوش میکنیم که نطق میکنیم یا استیضاح میکنیم (صحیح است) (حاذقی - خدا هدایتشان بکند) جای تردید نیست که نطق کردن حق مسلم نمایندگان است که هیچ دستاویزی نباید این حق سلب شود در برنامه دولت و بودجه هم که معمول است همه گونه صحبت میشود کرد امامجلس هم تکالیفی دارد که بایسته انجام شود از مثل معروف از کلاه دوزی فقط یف نمش را نباید یاد گرفت (صحیح است) وقتی که جلسات مجلس اینطور صرف میشود دولت ها از ظاهر کار استفاده کرده خود را حق بجانب جلوه میدهند و گناه محافظه کارها و بی تصمیمی های خود را میخواهند با جریان نامطلوب مجلس پرده پوشی کنند و حال آنکه اگر کار های خوب و مثبت میکردند بخوبی میتوانستند مخالفین را در مجلس ساکت کنند (صحیح است) و اگر خدای بخواید در بین ما کسانی یافت شوند که غرض داشته باشند هرگز در مقابل کارهایی که مورد توجه افکار عمومی باشد جرات مخالفت نمی کنند (صحیح است) بنده منکر این نیستم که مجلس تصور کرده است ولی ما ها که از انجام وظیفه خود داری نکرده و گناهی نداریم متأثریم ولی باید عرض کنم که مجلس یگانه مقصر نیست بعقیده بنده هیچ کدام از دولتانی که در این دوره روی کار آمده اند همکاری صحیح و جدی و صمیمی با مجلس نکرده اند

و اگر بتوانیم بگوئیم که حسن نیت نداشته اند مسلماً باید بگوئیم که همکاری را بلد نبوده اند اگر در این مجلس يك اکثریت ثابت و کافی درست نشده است تقصیر آن بیشتر متوجه دولت های گذشته است نتوانسته اند مجلس را گرم کار بکنند همه جای دنیا اکثریت را دولت ایجاد و حفظ میکند اما دولت های گذشته یا بی اهتتا و ناشی بوده اند یا اینکه وزراء متناقض خواستند که بند و بست های خصوصی بکنند و بعضی حسابهای خصوصی باز نمایند (صحیح است) و این معنی همکاری بین مجلس و دولت نیست (صحیح است) مرفکس این رویه در مجلس بجای اتحاد اتفاق و بجای وحدت نظر تشتت ایجاد می کند (صحیح است) با این مقدمات آقایان نمایندگان چرا ما باید بخود بیائیم و در يك رویه که موجب بدنامی ما میشود و بهانه بدست دولت های مستضعف داده است تجدید نظر ننماییم امروز پانزده روز است برنامه دولت در مجلس مطرح است **رئیس** - آقای دکتر متین دفتری ماده ۶۳ نظامنامه را هم در نظر بگیرید

دکتر متین دفتری - چشم اطاعت میکنم اگر توجه بفرمائید بنده از موضوع پیشنهاد خارج نمیشوم در این مدت فقط يك نفر مخالف و يك نفر موافق صحبت کرده اند بیانات آقای مهندس رضوی چند جلسه را اشغال کرد و در واقع ایشان حق همه مخالفین را ادا کردند (مهندس رضوی - متشکرم)

و تصور نمیکنم که دیگر جای صحبت برای کسی باقی باشد (صحیح است) اما از این نطق ها چه نتیجه گرفته میشود ؟ در صورتی که فقط در مجلس ایجاد تشنج بیشتر میکند و مجلس را تضعیف نماید و وقتی که مجلس ضعیف بود سکدام دولت ممکن است دیگر از ما حساب ببرد و بجزایانات نامطلوب که مورد اعتراض مخالفین است خاتمه بدهد (صحیح است) فرض کنیم که ده جلسه دیگر در اطراف برنامه بحث بکنیم و تمام دردها را بگوئیم و چند ماده ضروری دیگر بر حسب تذکر مخالفین بر مواد برنامه بیفزاییم مگر خیال می کنید با وضع حاضر مجلس و دولت هیچک از مواد این برنامه عملی خواهد شد ؟ مثلا خیال بفرمائید باین حرف ها روابط ما با دول خارج واقفاً بر اساس احترام مقابل استوار می شود ؟ در صورتی که فعلاً دو بلوک بزرگ دنیا هیچکدام با اعتماد با نگاه نمیکنند . حقوق ملت ایران از شرکت نفت یا از شيلات استیفاء می شود ؟ بحرین و فیروزه را استرداد خواهند کرد در صورتی که ما حاکمیت مسلم خود را در شط العرب که شریان حیاتی ایران است داریم از دست می دهیم و حق الشرب ما را از هیرمند دارند قطع می کنند یا این که ما انتظار داریم با این برنامه ما حقیقه عدالت اجتماعی و قضائی خواهیم داشت ؟ برنامه هفت ساله اجرا و کشور آباد و زندگانی مردم ارزان و راحت خواهد شد ؟ یا من از این نیست که در حسن نیت آقای ساعد دوست عزیز خودم کوچکترین تردیدی داشته باشم چرا اینطور نیست ؟ این اصل مسلم را آقایان بدانند که دول خارجه فقط و فقط وقتی بشما احترام خواهند گذاشت و حقوق حق ما را خواهند شناخت که ایران بشما معنی دارای حکومت باشد (صحیح است) یعنی حکومت ثابت منگی بملت (صحیح است) حکومتی

دکتر متین دفتری - چشم اطاعت میکنم اگر توجه بفرمائید بنده از موضوع پیشنهاد خارج نمیشوم در این مدت فقط يك نفر مخالف و يك نفر موافق صحبت کرده اند بیانات آقای مهندس رضوی چند جلسه را اشغال کرد و در واقع ایشان حق همه مخالفین را ادا کردند (مهندس رضوی - متشکرم)

و تصور نمیکنم که دیگر جای صحبت برای کسی باقی باشد (صحیح است) اما از این نطق ها چه نتیجه گرفته میشود ؟ در صورتی که فقط در مجلس ایجاد تشنج بیشتر میکند و مجلس را تضعیف نماید و وقتی که مجلس ضعیف بود سکدام دولت ممکن است دیگر از ما حساب ببرد و بجزایانات نامطلوب که مورد اعتراض مخالفین است خاتمه بدهد (صحیح است) فرض کنیم که ده جلسه دیگر در اطراف برنامه بحث بکنیم و تمام دردها را بگوئیم و چند ماده ضروری دیگر بر حسب تذکر مخالفین بر مواد برنامه بیفزاییم مگر خیال می کنید با وضع حاضر مجلس و دولت هیچک از مواد این برنامه عملی خواهد شد ؟ مثلا خیال بفرمائید باین حرف ها روابط ما با دول خارج واقفاً بر اساس احترام مقابل استوار می شود ؟ در صورتی که فعلاً دو بلوک بزرگ دنیا هیچکدام با اعتماد با نگاه نمیکنند . حقوق ملت ایران از شرکت نفت یا از شيلات استیفاء می شود ؟ بحرین و فیروزه را استرداد خواهند کرد در صورتی که ما حاکمیت مسلم خود را در شط العرب که شریان حیاتی ایران است داریم از دست می دهیم و حق الشرب ما را از هیرمند دارند قطع می کنند یا این که ما انتظار داریم با این برنامه ما حقیقه عدالت اجتماعی و قضائی خواهیم داشت ؟ برنامه هفت ساله اجرا و کشور آباد و زندگانی مردم ارزان و راحت خواهد شد ؟ یا من از این نیست که در حسن نیت آقای ساعد دوست عزیز خودم کوچکترین تردیدی داشته باشم چرا اینطور نیست ؟ این اصل مسلم را آقایان بدانند که دول خارجه فقط و فقط وقتی بشما احترام خواهند گذاشت و حقوق حق ما را خواهند شناخت که ایران بشما معنی دارای حکومت باشد (صحیح است) یعنی حکومت ثابت منگی بملت (صحیح است) حکومتی

دکتر متین دفتری - خواهش میکنم آقایان توجه بفرمایند مخصوصاً از جناب آقای نخست وزیر استدعا میکنم توجه بفرمایند . بنده اگر پیشنهاد کفایت مذاکرات دادم نمیخواستم حق اختصاصی آقای حاذقی را قاصب بکنم چون همیشه این پیشنهاد حق اختصاصی ایشان بود (حاذقی - خیلی متشکرم) و باید عرض کنم خدمت آقایان که از طرف فرا کسیون هم هیچ مأموریتی ندارم و این ابتکار خود بنده است (حاذقی - ابتکار خودی است) فقط يك مطالب اصولی و ضروری دارم و میخواهم بناسبت کفایت مذاکرات عرض آقایان برسانم و کاملاً هم مناسب دارد از موضوع پیشنهاد خارج نمیشوم و خیلی هم مختصر سعی میکنم که مطالب را عرض آقایان برسانم و از آقایان هم استدعا میکنم که چند دقیقه توجه بفرمایند يك فکری برای این مملکت بکنیم و از آقای نخست وزیر و همکارانشان هم خواهش میکنم که توجه بفرمایند بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات که دادم نه برای اینست که حق نطق را از نمایندگان سلب کنم ، نه برای اینکه دولت حاضر را

رئیس - بنده دو کلمه عرض دارم فوری بخواستم عرض بکنم .

رئیس - ماده ۱۰۹ را مجلس موافقت کرد چون آقایان همینطور که حرف میزنند باز یکی دیگر اجازه میخواهد ، بیانه برای بعد در جلسه آینده نوبت آقایان محفوظ خواهد بود .

با تامل قرائت - ۱۰۹ بنده محفوظ است ؟ **رئیس** - بله ، پیشنهاد کفایت مذاکرات شده است قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی ، کفایت مذاکرات راجع به برنامه دولت را پیشنهاد میکنم **رئیس** - آقای دکتر متین دفتری

دکتر متین دفتری - خواهش میکنم آقایان توجه بفرمایند مخصوصاً از جناب آقای نخست وزیر استدعا میکنم توجه بفرمایند . بنده اگر پیشنهاد کفایت مذاکرات دادم نمیخواستم حق اختصاصی آقای حاذقی را قاصب بکنم چون همیشه این پیشنهاد حق اختصاصی ایشان بود (حاذقی - خیلی متشکرم) و باید عرض کنم خدمت آقایان که از طرف فرا کسیون هم هیچ مأموریتی ندارم و این ابتکار خود بنده است (حاذقی - ابتکار خودی است) فقط يك مطالب اصولی و ضروری دارم و میخواهم بناسبت کفایت مذاکرات عرض آقایان برسانم و کاملاً هم مناسب دارد از موضوع پیشنهاد خارج نمیشوم و خیلی هم مختصر سعی میکنم که مطالب را عرض آقایان برسانم و از آقایان هم استدعا میکنم که چند دقیقه توجه بفرمایند يك فکری برای این مملکت بکنیم و از آقای نخست وزیر و همکارانشان هم خواهش میکنم که توجه بفرمایند بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات که دادم نه برای اینست که حق نطق را از نمایندگان سلب کنم ، نه برای اینکه دولت حاضر را

که ملت پشتیبان آن باشد (صحیح است) و هر حرفی که مزین بدانند حرف ملت ایران است (صحیح است) و غیرقابل تهنیت است و همه پشت آن مهابسته (صحیح است) است) راجع بشکایاتی که از کمیانی نفت جنوب در اینجا عنوان شده، آقایان محترم، کارکنان کمیانی را چرا متهم بقتل می‌کنید؟ باید آن‌ها را برهنگس تقدیر نمود که منافع مخدوم خود را حفظ میکنند. اگر مال ایران مثل مال بی‌صاحب و ایران بی‌کس باشد تقصیر کسی نیست (صحیح است) از وزراء و زمامدارانی که از دو سال باین طرف روی کار آمده‌اند بی‌رسیده‌اند هیچ شنیده‌اند یا اگر شنیده‌اند یادشان هست که سال قبل موقعی که کارگران در آغا جاری اصاب کرده بودند...

رئیس - آقای دکتر متین دفتری از موضوع خارج شده‌اند.

دکتر متین دفتری - اجازه بفرمائید یک عریض اصولی است اگر نمی‌خواهید عرض نکنم.

رئیس - این موضوعات روی پیشنهاد نمی‌شود پیشنهاد داده اید روی پیشنهاد باید بفرمائید.

دکتر متین دفتری - اجازه بفرمائید آقای رئیس آقایان راجع به ماده ۱۰۹ دو ساعت صحبت کردند بنده یک مطالب اساسی دارم اگر آقایان میل ندارند عرض نکنم.

جمعی از نمایندگان - بفرمائید.

رئیس - در موضوع پیشنهاد بفرمائید.

دکتر متین دفتری - وزیر خارجه انگلیس مستر بوین چه گفت وجه وعده کرد؟ اگر فراموش شده است من یادآوری می‌کنم که مستر بوین در آن موقع در پارلمان انگلیس اعلام کرد که وسایل رفاه کارگران نفت جنوب باید از حیث ساختمان منازل و زندگانی وجهات دیگر تأمین شود. مستر بوین حتی فریاد کرد اگر غیر از این باشد و کارگران ایرانی را بدون رضامندی مجبور بکار کنند من بزینی را کاز دست رنج آنها حاصل شود حرام میدانم (صحیح است) و حاضر نیستم سواد اتومبیلی بشوم که با چنین بزینی حرکت کند (مهندس رضوی - ولی اینها کافی برای ما نبود) (آزاد - این حرف‌ها دیگر صعبیتی ندارد آنها می‌برند) (مهندس رضوی - خون ما را هم در اتومبیلشان می‌ریزند اگر بسوزد چه رسد به بزینی) با چنین وعده‌های چرا وسایل رفاه کارگران ما فراهم نشده (مهندس رضوی - باید حقوق ما را بدهند) بنده آن فقط و فقط این است که ما حکومتی بمنای واقعی نداشته‌ایم (صحیح است) و کسی بیک دولت بدون پشتیبان و یک مجلس مشتت بدون اکثریت قاطع وقتی نمی‌گذارد (صحیح است) بیک کشوری که هیئت رئیسه اش چنین باشد در خارجه اعتنا نمی‌کنند و اعتبار و امتیازی نمی‌دهند این است که بنده امروز میخواهم با صدای بلند بنام مصالح عالی کشور که در این روزهای بحرانی دنیا در خطر است از همو نمایندگان محترم دعوت نمایم که از این پس تعصب های فرا کسبونی را کنار بگذارند و نفاق را براندازیم (صحیح است) در درجه اول علل نفاق و تشنج مجلس فعلی را که برای ضعف حکومت است جستجو و رفع کنیم تا بتوانیم یک حکومت قوی با قوت قانونی بوجود آوریم و از

او کار بغواهی و خودمان هم در سایه این اتحاد کار کنیم (مهندس رضوی - یعنی منافع خصوصاً کنار بگذارند) و تکلیفی که بر همه مجلس است بسنگ تمام انجام دهیم. اما راجع بدولت جناب آقای ساعد بنده معتقدم اگر آقایان این نظریات و این اصول را قبول دارند و ایشان باید بماند و کار بکنند حتماً باید ایشان باین اکثریت قاطعی بمانند و چون ایشان مرد شریفی هستند نباید وجود ایشان باعث نفاق ما بشود، ما بایستی امروز یا هر چه زودتر، اصراری ندارم که برایش من توجه بفرمائید و رأی بدهند آقایان بانهید ولی بنده لازم دانستم که این عریض را بعرض آقایان برسانم و اما راجع به رأی اعتماد هم دو کلمه با اجازه آقایان بعرض میرسانم چون در خارج از ما می‌پرسند که شما روی چه اصولی بدولتی رأی اعتماد میدید و روی چه اصولی اعتمادتان را سلب میکنید و هیچ متمدنی، متمدنی درست در بین نیست بنده تصمیم گرفتم در حد خودم از نظر خودم از این تاریخ تا آخر مجلس چه جناب آقای ساعد باشند چه هر دولت دیگری امیدوارم که ایشان بمانند و رأی هم بگیرند ولی در هر صورت نظر بنده راجع بدولت این است که این اظهارات را باید دولت صراحتاً بفرمایند بنده نظریات خودم را خیلی محدود میکنم، خیال هم میکنم که خیلی از آقایان باشند در این مجلس که مثل بنده فکر بکنند. بنده معتقدم مقدم بر هر چیز باید سطح هزینه زندگانی را پائین آورد.

رئیس - جناب آقای دکتر بنده جرات میکنم هزینه و این قبیل صحبتها ربطی به پیشنهاد ندارد خواهش میکنم قطع بفرمائید برای اینکه آقای صدر کشاورز هم اجازه خواسته‌اند، اجازه بفرمائید که برای بعد باشد موضوع هزینه زندگانی را بگذارید برای بعد.

دکتر متین دفتری - بعد یعنی کی؟

رئیس - موضوع هزینه زندگانی را بگذارید برای بعد.

دکتر متین دفتری - اگر ایشان جواب این وعده ای را که بنده میخواهم بدهند ندهند بنده تکلیفم در دادن رأی اعتماد مشکل خواهد بود برای آقایان هم مشکل میشود.

رئیس - ایشان وعده بدهند این راهش نیست.

دکتر متین دفتری - راهش را بفرمائید ما می‌خواهیم یک کتفه صریحی از ایشان بگیریم.

رئیس - خیلی خوب ایشان در ضمن صحبت خودشان میگویند.

دکتر متین دفتری - آخر ایشان نمیدانند که من چه میخواهم بگویم تا نکویم که ایشان اطلاع پیدا نمیکنند.

رئیس - ممکن بود آقا بمنوان موافق یا مخالف صحبت کنید باین که آقای دهقان نوشتنشان را بدهند شما.

دهقان - بنده جبران میکنم.

دکتر متین دفتری - اگر یک دقیقه اجازه بدهید بنده موضوع را تمام میکنم

اقبال - دقیقه هم اشکالی ندارد بفرمائید.

دکتر متین دفتری - همین ملاحظه موضوع خود را یادداشت کردم که وقت آقایان را نکند.

رئیس - بفرمائید.

دکتر متین دفتری - بنده مقدم بر هر چیز پائین آوردن سطح هزینه زندگی را میدانم که واقعاً طاقت فرسا است این گرانی زندگانی که در درجه اول علت آن مالیات ها و عوارض غیرمادانه است و درست مفهوم مخالف عدالت اجتماعی است استعمال این دوافع چیزی است در ایران مد شده و در برنامه دولت هم دیده میشود دولت باید مستقلاً از فشار مالیات های غیر مستقیم که تحمیل بر دوش ملت ایران میشود بگذرد و جبران این فشار را از راه مالیات مستقیم که مربوط بطبقه اقل است بکنند (مهندس رضوی - کافی است آقا؟ همین یک راه کافی است؟) خیر عرض دیگری که دارم راجع باصلاح دادرسی است مخصوصاً راجع بدستگاههای که موسوم است بضابطین دادگستری مخصوصاً در موضوع ژاندارمری آقایان باید اطمینان بدهند و با اصلاح فوری از شما میخواهم، بگریس ژاندارمری برای آذربایجان معین شد و رفت و بعد از چندی هم از او اظهار رضایت کردند حال آمده است به تهران و میگردد من نیروم برای این که با صد تومان حقوق بژاندارم دادن یعنی جواز دزدی دادن (مهندس رضوی - معلم صد تومانی داریم معلم هشتاد تومانی داریم) و اضافه بر آن راجع باصلاح دستگاه وصول مالیات هاست که بان قبیل اجحافات خانه داده بشود و مالیاتی که باید گرفت برای دولت برای دولت بگیرند (مهندس رضوی بیرونده توافق را هم بر گردانند) موافقت ها و ویش آگهی ها باید موقوف بشود (مهندس رضوی - خود جنابعالی توافق را بایند رد کنید) بعد از دو ماه اگر نهمه خود را انجام دادند که فيها و اگر ندادند از این بیمه هم ما را میخواهیم داد.

رئیس - چون اکثریت برای رأی حاصل است میخواستم استفاده کنم که صوت مجلس جلسات هم تصویب شد (صحیح است)

مهندس رضوی - با اصلاحاتی که عرض شد.

رئیس - آتهائی که وارد بود بلی آتهائی که وارد نبود خیر. آقای عباس اسکندری بفرمائید.

عباس اسکندری - الان چند روز است متجاوز از یک هفته است در برنامه دولت جناب آقای ساعد مذاکره می‌شود و این مذاکره البته از نظر موافق و مخالف و چند ماده صدونه هم که اختطاز شده است بقیه بنده قسمت های زیاد آن مفید بوده است و بعضی ها تصور میکنند که وضع مجلس ما فعلاً متشنج است یا بهادست بقیه من تازه مجلس ما مجلس شده است (صحیح است) یعنی این مجلس محل تصادم افکار و عقاید است (صحیح است) و مجلس باید همین طور باشد و بالاخره هم اکثریت قاطع و حکمفرماست اما نباید گفت چرا صحبت می‌شود بسیار صحبت های خوب شد آقای مهندس رضوی اینجا بسیار مطالب مفید ایراد کردند آقای باتمانقلیج هم در یک قسمت مطالب خوب گفته اند

آتهائی که اعتراض کردند و بنوان ماده ۱۰۹ اختطاز کردند آنها هم قسمتی درست بوده است (مهندس رضوی - پس همه خوب بود موافق و مخالف هر چه گفتند) بنده حالا عرض میکنم قسمت هائی را که در سیاست خارجی فرمودند بسیار بسیار مفید بود اشتباهاتی داشت یکی فوناش را در همان جا مرتفع کردم، قسمت دیگرش هم البته مورد بحث من است آنها را هم عرض میکنم آن این است که راجع به دارائی نفت جنوب کمفروید یک قدری در روش اشتباه بود مطابق کتاب موجود و مجله های رسمی نفت مهر ۱۹۲۶ دارائی کمیانی نفت جنوب را سیصد هزار و چهارصد و پنجاه میلیون لیره (صحیح است) تخمین کرده اند (صحیح است) نه از نظر این که انستالاسیونش چقدر است پنجصد صدس کپس کالیوس کلنگیان را در ۱۹۲۵ هزار میلیون دلار ببیامه گذاشتند معامله نکرد، البته اینها اشکال ندارد آقای باتمانقلیج اعتراض ایشان شما وارد نبود که آقای مهندس رضوی این ارقام را از کجا آوردید؟ بنظر من این حرف بی‌انصافی بود از برای این که این مطالب که در مجلس گفته میشود و اینها بی‌بند و بستی و جوانی سمدی نیست که آدم همین جور بگوید البته باید بیک جانی مراجعه کرده باشد و این سند را از جانی گرفته باشد چه اشکالی دارد برای بنده که بیایم بگویم که بعد چقدر است بایستی ایشان توجه و مطالعه بکنند از هر جا که توانست بدست بیارود و اگر ایشان از جانی دست نیابورده بودند این رقم را اربیش خود بی حساب گفته بودند و می‌گفتند این غلط بود ایشان زحمت کشیدند مطالعه کردند پیدا کردند اگر آقای باتمانقلیج میخواهند من با یازده تومان این سفرا دردسترس شان میکنم کتاب راجع به نفتی واک با ذوق ایشان با فکر ایشان یا وضعیتی که دارند مناسب باشد کتاب راجع بنفتان توان زیشگاه را آن بروده ۱ تومان بدهید بخیرید شما میخواهید خودتان مراجعه کنید و بگیریید اگر میخواهید من شما بدهم شما این ۱۵ تومان را بدهید و بروید مطالعه بکنید مطالب را شما نشان خواهد داد و شما هم در یک دقیقه تشریف خواهید آورد این جا و همه مطالب را مثل فرقه خواهید گفت و اسباب حیرت و تعجب همه خواهد شد که شما از کجا یاد گرفتید این اشکال ندارد آقا اینها نوشته شده است مجله های انگلیسی و امریکائی هست جامای دیگر هم هست بیلانهای شر کتهاست (مهندس رضوی - بنده خودم اعلام کردم که همه اش حساب شده است) تمام این چیزهائی که فرمودید تمام اینها صحیح است و تمام موافقین و مخالفین نظریات خودشان را دارند میدهند این اعتراض شما آقای باتمانقلیج از روی بی انصافی بود یک کسی که دقت میکند و مراجعه می‌کند نباید نسبت به او بی انصافی کرد اما در یک قسمت گفت تریاکش بنده موافق نبودم اینها اختلاف نظرات بهر حال بقیه من تمام این مطالبی که راجع بشرکت نفت گفته شد یکی از خدمتانی است که آقای مهندس رضوی کردند اینها هیچ بقیه بنده جای تردید نبود ایشان هم ضمن مطالب خود شان اظهار لطف به بنده فرمودند و گفتند که این مطلب تازه نبود و اسکندری هم از اول مجلس گفتند بنده گفتیم که

همه آقایان بگویند آقای دکتر مظمی - آقای دکتر اعتبار آقای سمودی و همه نمایندگان بگویند و نظرم این بود که شما بخواهید این را از دولت هائی که می‌آیند این کار را انجام بدهند

مهندس رضوی - شبلات را هم بفرمائید آقای اسکندری تصدیق میفرمائید یا تکذیب میفرمائید

رئیس - آقای اسکندری در قسمتی که مخالف با کفایت مذاکرات است صحبت بفرمائید

عباس اسکندری - بلی مذاکرات باندازه‌ای زیاد شده است اینجا که آقای رئیس هم در ضمن این مذاکرات خسته شده‌اند و حالا حوصله ایشان هم سررفته است درست موقعی است که بنده دارم صحبت میکنم ولی خوب است اجازه بفرمائید که بنده این چند کلمه را بعرض برسانم بنده ببقای ریاست هم حق میدهم، بنده چرا آقایان نمایندگان با کفایت مذاکرات مخالفم؟ سه علت دارد، اولاً با تشکیلات فعلی کشور ایران مخالفم، این تشکیلات متناسب و مفید برای مردم نیست برای این مملکت این حکومت هائی که می‌آیند با این تشکیلاتی که هست و همان روش را ادامه میدهند هیچکاری جز ضرر برای این مملکت انجام داده نمیشود حالا اجازه بفرمائید که چرا میخواهم بگویم مذاکرات کافی نیست من میخواهم آقایان را متقاعد بکنم باین که این مذاکراتی که شده است کافی نیست بنده مکرر گفته‌ام نه اینکه اینها برای خودم یک حسنی بنامم نه اینها تا این دفعه برای خودم شکست میدانم اقلیت مجلس بنده هستم ولی آنروز که بنده موفق شدم و اکثریت تشکیل دادم آنوقت روز فتح من است (مهندس رضوی - اول هم تیت استاد را اصلاح بفرمائید) تیت استاد همه را اصلاح میکنم بایستی آقا این طرز حکومت که الان هست یعنی حکومت آقای هزیر میرود حکومت آقای ساعد مبادی حکومت آقای حکیمی رفت حکومت آقای هزیر آمد و هر کدام یک پروگرام می‌آورد اینجا و ده دوازده ماده اینجا گفته میشود مذاکراتی هم رویش میشود و بعد هم رأی میدهند و میروند و بعد از دو ماه هم ماقط میشوند - آقایان من از شما انصاف میخواهم ببینید از این پروگرام ها برای دولت هائی که حد اکثر عمرشان سه ماه - چهار ماه - پنج ماه و کمتر از اینها هم شاید باشد اصلاً این صورت شوخی ندارد؟ و با وضع این مملکت این پروگرامها یک بازی کردن با مقدرات کشور نیست چه معنی دارد پروگرامی که می‌آوریم و انجام آن ده سال فرصت میخواهد که رویش کار بکنیم و ما هم میدانیم دو ماه نمی‌مانیم آقایان آرزو غیر از پروگرام است.

رئیس - آقای اسکندری این بحث در برنامه نیست صحبت شما مخالفت با کفایت مذاکرات است

فرامرزی - صحیح است آقا مخالفت با کفایت مذاکرات است بفرمائید.

اسکندری - این مخالفت بنده است، بنده از اول مجلس این طور تشخص دادم که طرز این تشکیلات و عمل این حکومتها مفید فایده‌ای برای کشور ایران نیست - مخالفت کردم این مخالفت های من هیچکدام برای این نبود که آقای حکیمی بروند از برای اینکه من یا آقای هزیر قراردادی داشته ام ایشان بروند و آقای ساعد بیایند، نه هیچ نظر شخصی و خصوصی نداشتم تشکیلات در یک کشوری برای این نیست که

از یازده میلیون و هشتصد میلیون تومان بگیرد و او را بیاورد بین سیصد هزار نفر تقسیم بکنید، این معنی تشکیلات مملکتی نیست وقتی که اینرا کوچکتر بکنیم میبینیم که در یک شهری در یک موقعی که حکومت مرکبیت نداشته باشد بکنفر آدم هم ممکن است که تفنگدار داشته باشد یا چندتا چماقدار بعد از مردم این شهر و آتهائی که آنجا هجوم و مرور می‌کنند بکشوری بگیرد و این را تقسیم بکنند این افراد خودش، این صحیح نیست این تشکیلات مملکتی گفته نمیشود بنظر بنده تشکیلات مملکتی منطقی این نیست پول هائی که گرفته میشود بایند این پولها برای بهداشت، فرهنگ مملکت خرج بشود والا مالیات معنی ندارد و معنی این نیست این خراجی است که یک قالی در یک مملکت مغلوب که وارد شد از مردم میگردد و امروز هم با مردم مغلوب اینچور معامله نمیکنند - این توضیح از نظر سه تشکیلات و قسمتی از مخالفت بنده است بنده از آقایان نمایندگان تقاضی دارم که بایستی بکفایت مذاکرات رأی داده بشود و بایستی این مطالب واقعاً گفته بشود و از خود آقایان وزراء و دولت ها باید انصاف خواست و گفت آقا فرض کنیم موفق شوید و چند ماهی هم بیایید این چه نتیجه دارد؟ باید یک فکری برای مملکت بکنید، شما بجای این حرفها اگر بیایید بگوئید که برنامه من فقط این است که من میخواهم شهردارها را اصلاح بکنم و واقعاً هم در مدت در ماه سه ماه این کار را بکنید بهتر نیست؟ و ملاحظه هم فرمودید حتی مذاکراتی که موافق و مخالف دولت این جا کردند بالاخره از دولت درخواست کردند که شما اینکار ها را بکنید بنده چنین تقاضائی از این دولتها نمیکنم چون میدانم کاری انجام نمی‌دهند. موضوع دیگری که علت مخالفت بنده با کفایت مذاکرات است موضوع سیاست خارجی است باید راجع سیاست خارجی دولت مذاکره شود و حتماً باید مذاکره شود بنده با یکمده از همفکرانی که در این مجلس دارم و باین آقایان در این موضوع بحث کامل کرده ایم بالاخره معتقد شدم و نوشتم و تمهید کردیم که نسبت باین دولت و دولت هائی که مشابه اینها هستند موافقت نمیکنیم چرا؟ از برای اینکه اوضاع دنیا با ما پیش از اینها اجازه نمی‌دهد ما هر روز بیاییم وقت مملکت را بگذاریم و یک دولت هائی بیایند سرکار بدون داشتن یک نقشه معین چند روزی بیایند و بروند این نتیجه برای کشور ندارد، باید در این موقع آشفته جهانی دولتی معتدق قانونی در این مملکت بوجود بیایند و امور مملکت را بدست بگیرد و ما را از این دریای موج پرخطر و هائی بدهد، بس است این تفرقه، بس است این روز گذراندنها برای این مملکت، ما تمهید کردیم و اگر هم با اجازه صحبت داده نشود و خواستند رأی در کفایت مذاکرات بگیرند ما ها شرکت در کفایت مذاکرات نمی‌کنیم

رئیس - آقای اسکندری بیاناتتان را مختصر بفرمائید

عباس اسکندری - در برنامه دولت این یکی از علل مخالفت بنده راجع بکفایت مذاکرات این است در برنامه نوشته شده است وفاداری بمعجم ملل متفق ۱۱۰۰۰

رئیس - این که در اصل موضوع است شما

پیشنهاد خودتان را توضیح بفرمائید . شایسته مخالفین اسم نوشتید اگر کفایت مذاکرات تصویب نشد شما هم نطق میکنید آقایان میتوان مخالف با پیشنهاد کفایت مذاکرات همانطور که ایشان تذکره دادند بخودتان هم تذکره میدهم که وقت مجلس تلف نشود

عباس اسکندری - مقام ریاست آنچه که میفرمایند البته اطاعت می شود ولی برای این که مجلس بفهمد چرا بنده میگویم مخالفم این مطلب را که بنده اینجا در چند سطر میفروام ادا کنم وقتی که نوبت بنده برسد در مخالفت توضیح آن یک روز وقت مجلس را میگیرد ولی مختصراً باید توضیح بدهم که چرا مخالفم

رئیس - بسیار خوب آنوقت مانعی ندارد ولی حالا مختصر بفرمائید

عباس اسکندری - ... این وفاداری بسازمان ملل متحد بسیار خوب است در صورتیکه ما از آن بفتح کشور استفاده نکنیم (صبح است) ما هر سال یک میلیی هم آنجا میرودیم آنجا چکار میکنیم ؟ (یک نفر از نمایندگان - هیچ) چنانچه همسایه های ما و ممالک اسلامی مجاور و غیر مجاور ما از ما تقاضا دارند بنده مجبور هستم اینجا ایستادگی بکنم که کفایت مذاکرات تصویب نشود تا بتوانم مراسله ای را که از هندوستان بمن می نویسند راجع به مذاکراتی که در همین مجلس ما در باره حیدر آباد کردیم و بآن اهمیت داده شده است (نمایندگان - صبح است) و در هندوستان آنها می کسملمانند و طرفدار ما هستند راجع به همین موضوع صحبت نموده ام آنها از ما تقاضا دارند یعنی بمجلس شورای ملی ما اهمیت داده اند از ما تقاضا دارند که ما هم بآنها کمک بکنیم و در نتیجه امروز هم در مجمع ملل متحد منعکس شد و نوشته شد ما باید بآنها کمک بکنیم (صبح است) و از دولت های که می آیند بخواهیم و آن دولت مقتدر که بنده در نظر دارم و باید در این مملکت تشکیل بشود باید بخواهد و اگر خواست خواهد شد ممالک مجاور ما بنا امیدوارند چشم دارند وقتی که ما می بینیم رئیس آزادی خواهان شبه جزیره دکن را میگیرند و میخواهند بیرند در قلعه سرخ دلی و آنجا در جلسه سری معاکه بکنند ما اینجا بایستی بگوئیم که این عمل صحیح نیست (نمایندگان - صبح است) سید قاسم رضوی شخصی است که برای آزادی شبه جزیره دکن دفاع میکرده (صبح است - صبح است) و ما باید اینها را بخواهیم و به پانندیت لعل نهری بگوئیم که شما که وارت مکتب گاندی هستید گاندی زمین شما و پیشوای شما سالها زنجیر اسارت را برای آزادی هند بگردن گرفت (صبح است) شما وقتی آزاد شدید نباید این کار را بکنید ما این را باید بخواهیم پس ما باید وقت صحبت داشته باشیم که من کلف آنها را لا اقل برای شما بخواهم روح گاندی بجای اینکه بجای دیگر پرواز کرد کاش در پهلو و مجاورت شاگرد خودش آشیان گرفته بود و او را راهنمایی میکرد (نمایندگان - صبح است) من احترام میکنم باین پیشوای هند اما امیدوار هستم آنها هم بیاد بیاورند که زیر زنجیر یه ادا کردی سالها زندگی کرده اند امروز نباید بزور بر دیگران حکومت بکنند (صبح است) بایستی يك ممالک متحده هند تشکیل بشود (صبح است) و يك حکومت داخه

باشد با موافقت همه و اکثریت و بر قلوب آن مردم **حکومت** کند (نمایندگان - صبح است) نه اینکه بزور يك حکومت موجود مستقل مسلمان دوست و بیجا به ساله حیدر آباد را از بین ببرند و با کشمیر چنین مامله بکنند (نمایندگان - صبح است) نامی بینیم در مجمع ملل متد راجع به تشکیل دولت جدید یهود که هشتصد هزار نفر جمعیت دارد اینهمه صحبت می کنند ما عضو جامعه ملل متحد هستیم و حرف نزدیم برای يك مملکتی که بیست و سه میلیون جمعیت دارد و حکومت آن سالها بدست مسلمانان اداره می شد (صبح است) ما باید استفاده بکنیم و صحبت خودمان را بکنیم و از دولت هائی که قدرت داشته باشند این کارها را بکنند البته پشتیبانی میکنیم این راجع سیاست خارجی است که بنده اعتراض دارم

رئیس - آقای اسکندری حالا دیگر بنده نمیگذارم بیش از این صحبت بشود

هادقی - فرمودید سه هلت دارد و هر سه را فرمودید دیگر پس است

عباس اسکندری - بنده هلت مخالفت خودم را میگویم .

رئیس - خواهش میکنم بگذارید این سابقه ها گذاشته نشود . پیشنهاد ایشان پیشنهاد کفایت مذاکرات بود شما هم راجع بآن صحبت کردید

عباس اسکندری - بنده این سابقه را نمیگذارم صحبت دیگر بنده ، مخالفتم با افراد حکومت است من اعتراض بر افراد هیئت دولت دارم و این را کسی اینجا ننگفته که بگوئیم مذاکرات کافی است بنده مجبور هستم که اینجا توضیح بدهم که با افراد حکومت اعتراض دارم . بالاخره برای یکدفعه هم شده باشد ما که وکیل این مجلس هستیم ، برای ارباب کبشرو که کشته شد و خفه شد باید چند کلمه حرف بزنیم . من بایستی در این موقع که این حکومت می آید و کسانی را که من مقصر میدانم باید از ارباب کبشرو در اینجا صحبت بکنم (جمعی از نمایندگان - صبح است بفرمائید) بنده هلتش را میگویم ، صحبت نمیکنم ، این یکی از هلت مخالفت بنده است با این حکومت و من بایستی صحبت بکنم ، اگر مجلس اجازه نمیدهد من صحبت نمیکنم .

رئیس - در این قسمت شما باید در همان تقاضائی که کرده اید بعنوان مخالف برنامه ، صحبت بکنید فعلا در اینجا باید در مخالفت با پیشنهاد صحبت کنید .

عباس اسکندری - بهر حال اگر به بنده اجازه داده نشد و موافقت کردید با کفایت مذاکرات بدانند که این ما مطالبی است که باید اینجا روشن بشود و همین دلیل منور فغانی که در اینجا دارم و آنها هم تهدید شرافتی دارند که در این قسمت ما با فشاری بکنند و اسرار بکنند ، مادر کفایت مذاکرات شرکت نمیکنم .

رئیس - باید رای بکفایت مذاکرات گرفت و همه هم کافی نیست (يك نفر از نمایندگان - چند دقیقه تنفس بدهید) اعلام رای شده است راجع بکفایت مذاکرات .

دکتر اعتبار - آقای دکتر متین دفتری پس میگیرند .

دکتر متین دفتری - بنده موکول بنظر دولت می کنم

رئیس - اگر شما هم پس بگیری دیگر این پیشنهاد راداده است و باز همین است . اسمهای آنها می را که در جلسه نمی آیند بنویسید و بیاورید (پس از چند دقیقه عده برای رای کافی شد) رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری راجع بکفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت قیام کنند عده کمی برخواستند) تصویب نشد . آقای دهقان

دهقان - بنده میخواستم از این موقعیت استفاده بکنم و از فوت آقای نقیه الاسلامی نماینده سابق مجلس اینجا اظهار تأثر کنم (صبح است) زیرا ایشان یکی از مردان شریف و مبین پرست و خد متذکرار بوده اند (صبح است) و در باره اظهار یکی از آقایان تذکری عرض کنم مقدمه که گفتند یکی از نمایندگان موافق دولت در صنف مخالف اسم نوشته است برای این که جای مخالفین را بگیرد و نگذارد مخالفین صحبت بکنند بنده میخواستم عرض بکنم که صحیح نیست و آن نماینده روی اخلاق و خصوصیات خودش در باره من قضاوت کرده برای این که من بیچوخت و وحشی از بیان عقاید خودم در هیچ موردی و هیچ موقعی نداشتم (صبح است) و امروز هم که میگویم با برنامه دولت حقیقه مخالفم دلایلم را هم حالا عرض می کنم و آقایان اگر گوش دادند آنوقت هر گونه قضائتی میخواهند بفرمایند تذکر دیگری که میخواستم عرض بکنم این است که بنده با این کافتخا و عضویت فرا کسیون اتحاد ملی و همکاری با این فرا کسیون را دارم ولی صحبتها از جانب خودم است و مربوط باین فرا کسیون نیست کما اینکه آقایان با تامل تلخ هم صحبت هایشان مربوط بخودشان بود و مربوط بفرا کسیون اتحاد ملی نبود (صبح است) و این تذکر را لازم میدهم عرض کنم (فرامیزی - و رای هم بفرمایند استادمحترم بنده اجازه می کنم قبلاً قضاوت بفرمائید استادمحترم بنده اجازه بدهید بنده عرضم را بکنم آقای فرامیزی خیلی محبول هستند . با ارادت کامل که بجناب آقای ساهدارم وایشانرا یکی از رجال يك ومبین پرست و شریف ایران می شناسم و با این که از اول دوره فقلی تا اکنون افتخار همکاری در يك فرا کسیون را با ایشان داشته و در رای تمایل بجناب آقای ساهدار شرکت کردم متأسفم عرض کنم که برنامه تقدیمی ایشان بمجلس مرا قانع نکرده است . این برنامه برای روزهای مناسب است که دنیا وضع آرامی داشته باشد و ما هم از هر سو در فشار و زحمت نباشیم و هر روز بیم شروع يك جنگ جدید در دنیا نرود در اثر تحولات بین المللی و تأثیر هکس المل آن در ایران اوضاع کشور تا این حد فیر طبیعی و از هم کسبخته نباشد . برای آنروزها البته چنین برنامه ای را برای دولتی که البته حسن نیت داردمی توان مناسب دانست ولی امروز با وضعی که بر هیچکس پوشیده نیست تقدیم يك برنامه معمولی که در آن از همین و عده و نویدهای معمولی همه دولت ها برای مواقع هادی داده شده باشد فیر قابل انتظار و اقتناع کننده نباشد این است که برخلاف میل و با کمال تأسف باید عرض کنم که با برنامه ایشان موافق نیستم و امیدوارم با استماع عرایض من در موقع دفاع از برنامه خود مسائلی را که عرض خواهم شد روشن سازند تا بتوانم بایشان و کابینه حاضر رای موافق بدهیم . قبل از عرض مطلب اصلی ایراد اساسی را که بکابینه حاضر و طرز انتخاب همکاران از طرف جناب آقای ساهدار عرض میکنم و میدانه که در عرض این ایراد نظر بسیاری از نمایندگان محترم را بیان

داشته ام در کابینه قبل آقای دکتر اقبال کی یکی از وزیران مورد توجه مجلس هستند وزیر فرهنگ و در آنجا بصحلت و مقننات اداری کار هائی را انجام دادند . این کارها برای کسانی که هر روز در این کشور برای اخلال و آشوب و ایجاد نفاق در بی بهانه و وسيله هستند دست آویز خوبی بود که بین آموز کاران و دبیران تشنجی بوجود آورده و بنام حمایت از حقوق معلمین در مدارس تولید هرج و مرج کنند . آقای دکتر اقبال با مقاومت در برابر این قبیل افراد و جلوگیری از هر گونه دسته بندی های مضر نظر نمایندگان و افرادی را که متقدم هستند بلحاظ حفظ مصالح هالیه کشور فرهنگ نباید آلت اجرای افراض و سیاستهای مختلف باشد تأیید نمود باین جهت مورد ها کی کسانی قرار گرفت که میخواهند کشور عزیز ما روی آسایش و رفاه ببینند . این پیش آمده ها و طرز کار آقای دکتر اقبال سبب شد نمایندگان که علاقمند هستند دولتها اقتدار و قدرت قانونی داشته باشند باقی ساعد توصیه و تأکید نمایند که در موقع تشکیل کابینه ایشان را بوزارت فرهنگ منصوب نمایند این عقیده در بیشتر فرا کسیونها بجناب آقای ساهدار اظهار شد و حتی در بعضی فرا کسیونها که هیچگونه عقیده مثبت و منفی راجع بان انتخاب وزیران اظهار نداشتند موضوع وزارت فرهنگ دکتر اقبال گورزد گردید . مقصود این تأکید و توصیه ها از جانب نمایندگان این بود که یکبار دیگر مجلس شورای ملی عقیده صریح و پشتیبانی بی شائبه خود را بکسانی که بخواهند با اعمال اختیارات قانونی از هر گونه هرج و مرج و هدم انتظام و اخلال جلوگیری نمایند ابراز دارد مقصود نمایندگان مخصوصاً از این عمل این بود که بگویند و تأکید کنند که فرهنگ باید از سیاست برکنار باشد . نظر نمایندگان این بود که محیط مدرسه مخصوصاً دبستان و دبیرستان باید منحصر به تعلیم علوم و اجرای برنامه مصوبه وزارت فرهنگ به نوابوگان وطن باشد نه مرکز تبلیغ مرام های مختلف . این سفارش و توصیه ها برای این بود که از این پس اصل مسلم در

فرهنگ بر قرار باشد که ابتاه وطن قبل از رسیدن بسن قانونی و قبل از اینکه خوب و بد را تشخیص دهند تحت تأثیر هیچگونه تبلیغی قرار نگیرند . باتمام این مقدمات که در حال مورد تصدیق جناب آقای ساهدار بود در موقع تشکیل کابینه بر خلاف انتظار آقای دکتر اقبال وزیر راه معرفی شدند و آقای دکتر سجادی وزیر فرهنگ (مکی - ایشان را گذاشتند در وزارت راه که راه آهن را از سیاست برکنار کنند) جناب آقای مکی تمنی میکنم که برایش بنده توجه بفرمائید و بعد هم اگر ایرادی بینده دارید یا بخود بنده بفرمائید یا تشریف بیاورید این جا بفرمائید خیلی متشکر میشوم از توجهتان بعقیده من . باتمام این مقدمات آقای دکتر سجادی بوزارت فرهنگ منصوب شدند

جمعی از نمایندگان - اکثریت نیست .
۴. تعطیل جلسه بعنوان تنفس
رئیس - یا باید تنفس داد یا جلسه را ختم کرد . برای اینکه صورت جلسه نداشته باشیم جلسه را بعنوان تنفس ختم میکنم . جلسه پس فردا ساعت ۸ صبح . (مجلس مقارن ظهر بعنوان تنفس ختم شد)

شماره ۱۴۰۰۳
وزارت دارائی
فرمان همایونی وقانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت آبانماه ۱۳۲۷ که در جلسه سیام آبانماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد
بأقاییدات خداوند متعال
ما
پهلوی شاهنشاه ایران
محل صلح مبارک
نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم

قوانین

۲۷-۹-۱۶

فرمان همایونی وقانون اجازه پرداخت یکدوازدهم

حقوق و هزینه کل کشور بابت آبانماه ۱۳۲۷ که در جلسه سیام آبانماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه سیام آبانماه ۱۳۲۷ بتصویب مجلس شورای ملی رسید . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت اصل فرمان همایونی وقانون در دفتر نضت وزیر است م - ۴۹۴۴ نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

ماده اول قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت آبانماه ۱۳۲۷ که در جلسه سیام آبانماه ۱۳۲۷ بتصویب مجلس شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بوقع اجراء گذاشته شود .

ماده دوم هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند . بتاریخ دوم آذرماه ۱۳۲۷

قانون اجازه پرداخت يك دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت آبانماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیر مستمر وزارت خانها و ادارات و بنگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و هامالمنقه رادر آبانماه ۱۳۲۷ در حدود اختیارات اسفندماه ۱۳۲۶ اعم از اینکه در اسفند ۱۳۲۶ پرداخت شده باشد بادر جریان سال ۱۳۲۷ بابت اسفند ۱۳۲۶ پرداخت شده است) باره ایست تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

تبصره ۱ - مبلغ یکصد و سی میلیون ریال اضافه اعتبار کمک هزینه کارمندان موضوع ماده ۶۷ بودجه پیشنهادی سال ۱۳۲۷ کشور از نظر تأمین کمک ترفیع و اضافات قانونی کارمندان و خدمتگزاران تصویب و اجازه داده میشود مطابق قانون و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت شود .

تبصره ۲ - استریتومیسین دوا می مخصوص مسلولین از پرداخت هر گونه عوارض گمرکی و غیره معاف میباشد

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه سیام آبانماه ۱۳۲۷ بتصویب مجلس شورای ملی رسید . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت اصل فرمان همایونی وقانون در دفتر نضت وزیر است م - ۴۹۴۴ نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر

نخست وزیر